

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

B.J. Eikelboom, Loosdrecht

Vrede zij u!

Johannes 20:19-23

Onverwachte boodschap

Wat waren de discipelen verblijd toen ze Hem zagen. Ontroerend om te zien. Hij sprak tot hen en toonde hen zijn wonden. Daar waren de spijkers in geslagen geweest en kijk, daar was ook de lans in Zijn zij gestoken. Nee, het kon niet missen... Hij was het... IS het, de Levende, opgestaan uit de doden.

Ze waren bevreesd geweest, voor de joden in de eerste plaats, ze hadden dan ook de boel op slot. Maar ook vanwege hun eigen gedrag en houding tegenover de Here Jezus Christus zullen zij zich wel niet al te comfortabel hebben gevoeld. Ze hadden Hem alleen gelaten. Volgens Lucas schrokken ze en dachten ze met een geest van doen te hebben.

Beslissende boodschap

Maar nu Hij in hun midden komt, de Meester en de Here, die ze uit de dood hebben teruggekregen, gaat Hij... verder met zijn Herderlijke werk. De boodschap werpt licht over de achtergrond van deze ontmoeting van de discipelen met de Paasvorst. En die beslissende boodschap, die luidt hier: vrede zij u.

Opvallend is dat we dat woord in de verzen 19-23 tot twee keer toe aantreffen. De eerste keer als de groet van de Opgestane aan Zijn discipelen. Als we gelezen hebben dat ze verblijd waren toen zij de Here zagen, herhaalt Hij de vredegroet. Die tweede keer mogen we de vrede heel in het bijzonder in verband brengen met Zijn lijden op Goede Vrijdag. De vrede die Jezus Zijn discipelen toezegt, is het resultaat, de vrucht van Zijn lijden. Ze is tegelijk de zegen van het Paasfeest.

Begrensde vrede

Op deze Paas-avond betekent het 'vrede zij u' meer dan de gewone vredegroet onder de joden. De groet van Pasen kan niet zonder de Jezus van de Goede Vrijdag. Gods vrede voor de discipelen is regelrechte vrucht van Jezus' kruis.

Tussen het spreken over vrede van de eerste keer en het spreken over vrede de tweede keer laat Jezus Zijn handen en Zijn zijde zien. Zijn verlossingswerk, zo mag daaruit afgeleid worden, is de basis voor deze vrede. Dat herin-

nert aan wat eerder te lezen was in Johannes 14:27, waar Hij Zijn discipelen vrede heeft toegezegd: "dit heb ik tot u gesproken opdat gij in Mij vrede hebt". Deze vrede is HET GESCHENK voor de gemeente onderweg. Alleen te vinden in Christus.

Allesomvattende boodschap

Deze vrede raakt niet alleen de verhouding tot God, maar ook de relatie tot elkaar, het leven in de wereld, de toekomst van onze planeet. Deze vrede heeft persoonlijke, sociale en kosmische (Rom. 8:19) aspecten. De discipelen ontvangen de vrede van Christus. Zij worden zelf ook geroepen om die vrede te verkondigen. Eerst zelf de vrede ontvangen en dan de vrede uitdelen, doorgeven en voorleven. Dat is de praktijk van Pasen. GEEF HET DOOR!

Verandert de wereld door Pasen vragen wij ons wel eens af. Het is maar net hoe je het bekijkt. Veel blijft nog hetzelfde, zo lijkt het. Maar Jezus, Hij leeft! We hebben een Heiland die de vrede geeft. Hij geeft hoop. Hij geeft geloof. Het zal anders worden. Omdat het al anders is geworden. Het is daarom dan ook geen vergeefse moeite je er voor in te zetten. Hij Zelf is er bij met de belofte van vrede.

Bevrijdende boodschap

Deze vrede vraagt wel van ons dat we ons afhankelijk weten van Gods genade. We zijn aangewezen op het kruis en tegelijkertijd dienen we verlost te worden uit de verlamme angsten voor het naakte bestaan en voor elkaar. Vrede met God, vrede met het leven, vrede met de schepping en met de wereld. Zo zegt Jezus het Zijn discipelen toe op de avond van die eerste Paasdag.

Opmerkelijk is dat de Here Jezus er dan direct aan toevoegt: „gelijk de Vader Mij gezonden heeft, zend Ik ook u". De discipelen worden erop uitgezonden. Dat staat in schrille tegenstelling tot het bij elkaar kruipen. Ze hadden de kleine kring opgezocht en de deuren gesloten gehouden. Op Pasen treft Jezus Zijn discipelen aan in de verdediging.

Bedreigde boodschap

Was daar geen reden voor? Jawel. De

vijandschap tegen Jezus zou zich na Zijn dood des te feller richten op Zijn volgelingen. Wij worden door de Bijbel zelf geroepen tot waakzaamheid en nuchterheid. Ook als het gaat om het onderkennen van de gevaren die je loopt in deze wereld als christen. Zo is het te begrijpen dat de discipelen de deuren gesloten hielden.

Maar als Jezus dan binnenkomt, dan moeten de deuren wel open. Als er zo'n verandering heeft plaatsgevonden, dat Hij uit de doden is opgestaan, dan moet dat verteld worden. Dé reden tot openheid naar de wereld is daarom de verkondiging van het Evangelie van Jezus Christus, de Opgestane. Het is goed om daar juist in onze tijd op te letten. Weliswaar zijn er altijd wel kerkmensen die vrijages plegen met de wereld en naar haar lonken. Maar in onze tijd neemt die verleiding wel erg toe. Om de deur naar de wereld maar open te zetten om vervolgens de wereld in de kerk binnen te laten.

36e jaargang - nr. 9
24 april 1992

In dit nummer

- 155 H. de Jong
Kuiters nieuwst boek (4)
- 157 H. Algra
Onmoetingsdag 1992
- 160 Nes van Hulzen
Wat één mens vermag
- 162 P.J. van Kampen
De nieuwe tijd en wij
- 164 J.J. Lakerveld
Eenheid
- 166 D. Holwerda
Mozes en Jezus Christus (2)

Opbouw

Veertiendaagse uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Redactie

Drs. H. Algra
Ds. J. Bouma
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P.J. van Kampen
Mr.dr. J. Meulink
Ds. K. Muller
M.J.F. van der Wal

Adres van de redactie

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen.
Tel. 05130-20476

Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de week voorafgaande aan de week waarin Opbouw zal verschijnen, bij de redactie binnen te zijn.

Kerknieuws/Onder andere(n)

M.J.F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist.
Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadministratie

Administratie Opbouw
Marjoke van Veelen-Vreugdenhil
Postbus 84183, 3009 CD Rotterdam.
Tel. 010-4550802.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min. f 25,- contributie op bovenstaand gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementsprijs

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 63,- per jaar of f 35,- per half jaar.
Voor studenten f 51,- per jaar.
Buitenland f 89,- per jaar of
f 104,- per luchtpost. Chequekosten
buitenland: f 10,-.

Advertenties

Tarief: 58 ct. per mm. bij 45 mm. breed (excl. 6% BTW). Advertenties inzenden tot woensdag 8.30 uur, anderhalve week vóór verschijningsdatum. Familieberichten uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor verschijning. Advertenties en familieberichten rechtstreeks naar Nedag, t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 03420-10760, fax 03420-92542.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

Zo bedoelt de Here Jezus het niet. Hij zet de deuren open, opdat de discipelen zullen uitgaan en het Evangelie bekend zullen maken. Het Evangelie dat als kern heeft de verkondiging van de vergeving der zonden. De vergeving der zonden ligt vast in het offer van Jezus Christus. Dat is een boodschap die telkens weer klinkt in het evangelie naar Johannes. En die verkondiging van Zijn werk heeft als vrucht: de vergeving van de schuld.

Ernstige boodschap

Maar die verkondiging mag niet eenzijdig zijn. Het is in dit verband van betekenis dat de Here Jezus niet alleen spreekt over de vergeving van zonden, maar ook over het *toegerekend blijven* van de zonden. We maken daartoe even een sprongetje van vs. 21 naar vs. 23: „Wie gij hun zonden kwijtscheldt, die zijn ze kwijtgescholden. Wie gij ze toerekent, die zijn ze toegerekend”.

Het laatste wat Jezus tot Zijn discipelen zegt, wordt helaas soms verzwegen. De kerk moet, ja wij moeten als gemeente de moed hebben om bij de prediking van de vergeving ook over de ernst van 't niet-vergeven-zijn te spreken. Christus wil graag vergeven. Hij doet het alleen aan hen die Hem daarom vragen en hun schuld belijden. De boodschap van de vergeving brengt de vrede mee die Jezus Zijn discipelen heeft toegezegd. Dat moet de kerk aandurven. Zo wordt ze de wereld ingezonden. Om heel Gods Woord te verkondigen. Ook naar de ernstige kant van dit heerlijke Paas-evangelie.

Vrede zij U.

In de komende nummers (o.a.):

M.R. v.d. Berg, De laatste acte van het werelddrama

Theo Jansen, Magnetisme

J.H. Klein, Christus in het kerklied

Rob Kuipers, Recht zoeken buiten de kerk

Van de redactie

In verband met de komende feestdagen dient de kopij voor het volgende nummer reeds op maandag **27 april** (een dag eerder dan normaal) bij de redactie binnen te zijn.

De scribenten wordt verzocht hier goede nota van te nemen!

De redactie

In het aprilnummer van Kerk:

- Portret van Martin
- 'van boeken bezeten' - Ros
- De 'stille revolutie' binnen de Gereformeerde Kerken

- Kerk-zijn in de Nederlandse diaspora

- 'Geen pret-net maar een net net'

Bel voor een
proefabonnement
(Kerk 3 maanden
voor slechts f 7,50)
03420-10790

H. de Jong, Zeist

Kuiterts nieuwste boek (4)

Wat is het nu precies dat me zo aanspreekt in het boek van Kuitert? Ik vraag mijzelf dat regelmatig ietwat verwonderd af, want ik ben toch helemaal niet zo modern van opvattingen. Ik denk, zijn nuchter recht doen aan de feiten. Het doorsnee-geluid dat uit de grote protestants-christelijke gemeenschappen in ons land opklinkt is hinderlijk pathetisch en ook monotoon. De een praat de ander na of probeert de ander in vooruitstrevendheid te overtreffen. In heftige termen, alsof men als kleine minderheid tegen overwelldigende meerderheden moet opboksen, „gaat men onder luide bijval van iedereen tegen de tijdgeest in” (deze aardige uitdrukking hoorde ik eens van Paul van Vliet). Tegen wie is al dat overdreven verbale geweld eigenlijk gericht, vraag je je af. En de werkelijkheid van het leven verdwijnt zo steeds verder uit het gezicht. Nu is het bij Kuitert zo verfrissend dat hij herhaalde malen dingen zegt die broodnuchter zijn en kloppen met de feiten zoals je die kent. Ja, denk je dan, zoals hij het zegt zo is het ook. Ik praat er misschien wel eens vroom of niet vroom omheen, maar hij heeft gelijk.

En zo verscheurt hij waar je bij staat allerlei sluiers die om de dingen heen gewonden zijn en stoot hij lek op lek in het gezwollen pathos van de theologische kranten- en tijdschriften-vullers. Na de kerk-pagina van Trouw of na Hervormd Nederland mag ik graag naar Kuiterts boek grijpen om daar dan zinnen tegen te komen als: „Een kerk die bij de voortduur zichzelf beschuldigt, wekt weerzin, om niet te zeggen wantrouwen” (p. 212). Of: „Het christelijk geloof is geen vooruitgangsgeloof” (p. 227). Of: „Wij hoeven mensen niet aan te sporen de aarde trouw te blijven” (p. 246). Of: „Er moeten in de wereld dingen gedaan worden die je als christen niet van Jezus hebt geleerd en die desondanks moeten” (234). Wat reëel allemaal! Het is dezelfde zakelijke nuchterheid die ik in de redactie van het Nederlands Dagblad zo waardeer. (Dat blad bedierf het trouwens onlangs, in het nummer van 13 april jl. weer aardig bij me met die leugenachtige foto bij het overigens korrekte verslag van de ontmoetingsdag in Barneveld. Stel je voor, een plaatje van een lege zaal! Ik heb toch bepaald andere herinneringen aan die dag. Dat was weer echt even terug naar de tijd van de koude oorlog tussen onze kerken toen het er het Nederlands Dagblad wel eens om leek te gaan de nederlands gereformeerden in een niet al te gunstig daglicht te stellen. Dat hadden we toch gehad?) Maar goed, laat ik niet te onordelijk worden. Ik was bezig met mijn lijstje van onmodieuze standpunten bij Kuitert en wil dat in dit artikel afmaken.

Een discussie-foto van zo'n twintig jaar geleden. Toen al... De persoon in het midden is (toen student, nu) ds. Jan Waagmeester.

4. Dat Kuitert voor het geheel eigene van kerk en godsdienst opkomt, wisten we al uit zijn vroegere boek over de politiek, u weet wel, 'Alles is politiek maar politiek is niet alles' (1985). Dat was ook al zo'n moedig boek, zeker een paar jaar geleden. Je kunt dan ook bepaald niet zeggen dat Kuitert nu pas begonnen is met impopulair te zijn, dat zat er al langer in. Zijn pleit toen voor het onvervangbaar speciale van de christelijke godsdienst dat zeker niet in het politieke aspect ervan opgaat, wordt in het jongste boek voortgezet en ondergaat zelfs nog een uitbreiding, van het politieke naar het maatschappelijke toe. Onder de vraag 'Kan het nog wat worden met de kerk?' schrijft Kuitert namelijk op pagina 206/7: „Het spoor van de dienstbaarheid aan de wereld zie ik voorlopig niet als een uitweg uit de impasse. Jammer genoeg, zeg ik erbij, want christelijke kerk en dienstbaarheid horen bij elkaar. Maar dan moet die zucht naar dienstbetoon niet uit onhelderheid over zichzelf voortkomen, onhelderheid over eigen zelfinterpretatie. Je kunt niet met de ene hand (de denk-hand) aan een kerkbegrip vasthouden dat de kerk als heilsnoodzakelijk voor de wereld voorstelt (...) en met de andere hand (de doe-hand) die wereld alleen maar brengen wat ze zelf ook wel in huis heeft. Zolang de christelijke kerk deze oneffenheid niet oplost door eerst te kiezen voor de heilsnoodzakelijkheid en daarna (en op grond daarvan) voor het ambt van welzijnswerker temidden van andere welzijnswerkers moet ze niet verwachten dat ze met het opschroeven van dienstbetoon, haar eigen problemen oplost. Daar is dienstbetoon niet eens voor.” Inderdaad, zoals de kerk uit verlegenheid over zichzelf de wereld van het politieke in kan vluchten zo kan ze zich vanuit een identiteitskrisis ook als maatschappelijk werker opstellen. Het is heel goed dat Kuitert

daar de vinger bij legt. En leuk, zo'n zinsdeel als „de wereld alleen maar brengen wat ze zelf ook wel in huis heeft” zag er eerder bij hem wat stekeliger uit: „de wereld brengen wat ze zelf veel beter kan”. Dat 'veel beter' heeft Kuitert nu laten vallen. Terecht, denk ik. Ik althans heb nooit getwijfeld aan de deskundigheid van de politiek- of maatschappij-betrokkenen in de kerk. Ere wie ere toekomt. Dat vergemakkelijkt het gesprek.

5. Bezonnen en evenwichtig vind ik verder de manier waarop Kuitert over de verhouding tussen joden en christenen schrijft. Het paragraafje waaronder dat met name gebeurt heet heel ter zake 'De controverse over de WEG'. Het christelijk geloof is ontstaan uit een controverse over de weg naar God en zijn heil, de controverse met het jodendom. Van hieruit wordt – en dat is opnieuw zeer onmodieus – het algemeen gangbare spraakgebruik van 'de joods-christelijke traditie' gewogen en te licht bevonden, vooral omdat het het verschil tussen die twee, joods en christelijk, teveel bagatelliseert. En een hiermee samenhangend bezwaar: christenen gaan door van een joods-christelijke traditie te spreken doen alsof ze ook joden zijn. Kuitert vindt dat voor beide partijen niet goed. Is hij dan zo kontroversegezind naar de joden toe? Volstrekt niet! Hij spreekt met respect over hen en belijdt royaal schuld over de misdragingen van christelijke zijde ten opzichte van hen, de hele geschiedenis door. Maar omdat Kuitert zo gegrepen is door de kern van de christelijke boodschap (die inderdaad totaal anders is dan die van de synagoge) kan hij om dat geschil over de WEG eenvoudig niet heen. Dat is weer zijn realiteitszin waarover ik het in het begin had. Zijn gelovige realiteitszin. Ik wil van hieruit dan ook iets waarschuwend zeggen tegen mijn orthodoxe

medegelovigen. Wie Kuitert wil verstaan moet onthouden dat hij met een bewust- en diep-gelovig christen te maken heeft. Je verwondt en beschadigt hem wanneer je dat vanwege diepgaande verschillen met hem in twijfel trekt. Bestrijding is best maar mag niet in teistering ontaarden. Waarom merk ik dat in dit verband op? Wel, het zijn niet alleen de joden tegenover wie wij christenen ons zijn komen te misgaan, ook medechristenen hebben wel eens recht op onze verontschuldiging. Ons uitputten in exkuses naar de joden toe dient dan ook gepaard te gaan met een toenemende voorzichtigheid in de bejegening van elkaar. Anders mist dat eerste elke geloofwaardigheid. Maar ach, ik moest deze dingen maar niet enkel tegen mijn *orthodoxe* medegelovigen zeggen. We kunnen er allemaal wel wat van. Nog steeds over de verhouding tussen joden en christenen sprekende moet ik eerlijkheidshalve ook vermelden dat Kuitert de verwantschap tussen beide ook weer zo groot acht „dat de christelijke kerken terecht het begrip 'missie' of 'zending' niet (meer) op de joodse gemeenschap durven toe te passen” (p. 290). Helemaal rijmen met het voorgaande kan ik dat niet. Ik heb zelf ook zo mijn vragen bij zending onder de joden maar

toch niet om deze reden. (Ik heb daarover eerder in ons blad geschreven en laat het daar nu bij.) De herkenning is er echter weer helemaal wanneer je merkt hoe fijn Kuitert het Oude Testament bij de christelijke boodschap betreft (bijvoorbeeld met het lange citaat van Jesaja 53 op p. 145/6) en bepaald niet van zins is om ten gerieve van een joodsgezinde theologie van dit eerste deel van de Schrift afstand te doen. Zonder het gemeenschappelijke bezit ervan zou er trouwens van een kontroverse tussen kerk en synagoge niet eens sprake (kunnen) zijn.

6. Mooi en essentieel is ook wat Kuitert op p. 118 schrijft. We zitten daar in het paragraafje 'Het Christendom als genade religie' en lezen: „Ik denk dat de bijdrage van het Christendom aan de cultuur primair ligt in datgene wat ik hier bespreek, dus in wat het juist zijn slechte naam heeft bezorgd: het zou met zonde en genade de vitale vreugde van het bestaan hebben bedorven. Daar is iets van waar, althans in zoverre de vitale vreugde van ritsoze nummers droomt en van een leven dat niet gehinderd wordt door verantwoordelijkheden, wetten en bezwaren. Maar dat leven bestaat niet en heeft nooit bestaan. De christelijke visie op mens

en cultuur bederft de levenslust dan ook niet, maar scheept ons op met een gezonde argwaan tegenover alle gratis geleverde blauwdrukken van een gehele wereld”. En even verder zegt hij van de genade: „Wie daar blij mee zijn, zijn de mensen die eraan toe zijn. De anderen – dat lijkt mij niet zo vreemd – blijven er hun leven lang tegen aan hikken. Dat zegt niets over waar of onwaar van dit stuk van de traditie, het zegt alleen dat de traditie (waartoe Kuitert ook de bijbel rekent) ook weerbarstige elementen heeft die zich soms voor niets anders lenen dan voor overdenking”. Duidelijk blijkt hier Kuiterts vermogen om zich in de buitenstaander te verplaatsen. Een woord als 'opscheppen' en een zinnetje als „dat lijkt me niet zo vreemd” wijzen daarop. Ook het „daar is iets van waar” getuigt van een tegemoetkomende houding. Maar deze buitenstaander spreekt hij dan toch niet naar de mond, integendeel, hij slijt hem onverkort zijn christelijke waar. Wel vraag ik me af of je de mensen, als het over de kern van het evangelie gaat, afdoende kunt verdelen in blijven en aanhickers. Zijn er daarnaast toch ook niet degenen die juist tegen de genade in een venijnig verzet gaan? Iemand als Maarten 't Hart van wie bekend is dat hij de boodschap van het verzoenend sterven van Christus afdoet als 'flauwe

J. Kranenburg – Kampen

Wacht u voor de man!

De discussie over de vrouw in het ambt heeft onder ons de vorm aangenomen van een exegetische marathon die nu al zeventien jaar duurt, de behandeling in enkele regio's meegerekend.

Nu loop ik rond met het gevoel dat er onderhuids iets zit, waar we ook met de fijnste en langste naalden van de exegetische niet bij kunnen komen. Het zit te diep en het zit er al te lang. Ik bedoel een meerwaardigheidsgevoel van de man ten opzichte van de vrouw.

Het zit er al te lang.

Ik ontleen enkele gegevens aan het boek 'Tussen heilige en helleveeg' van Auke Jelsma. Een wat robuuste titel maar een rijke vindplaats voor wie geïnformeerd wil worden omtrent de positie van de vrouw in het christendom. Mannen die dit een wat heikel onderwerp vinden raad ik aan, dit

boek buiten het bereik van hun vrouwen te houden.

In de oude kerk bleef de gedachte levendig dat de vrouw bij de opstandig uit de dood getransformeerd zou worden tot man.

Op de nieuwe aarde zouden alle vrouwen mannen zijn geworden. Augustinus – maar dan zijn we al weer enkele eeuwen later – verwierp de gedachte dat de vrouw een onvolmaakte man was!

Voor de vrouwen van toen was deze uitspraak van Augustinus mooi meegenomen maar hij heeft er het gevoel van meerwaarde bij de mannen van zijn tijd niet mee kunnen wegnemen. De meeste mannen leefden getrouwd bij de woorden die de Here Jezus volgens het Evangelie van Thomas gesproken zou hebben tot Petrus: „Iedere vrouw die zich tot man maakt, zal het hemelrijk binnen gaan”. Of de apostel Petrus deze woorden ook onder de aandacht van zijn vrouw heeft durven brengen heb ik in het evangelie van Thomas niet kunnen vinden. Mogelijk vond hij die uitspraak niet eens zo aantrekkelijk. Ik trouwens ook niet.

Jaren geleden klaagde een hervormde predikante in Trouw dat zij als vrouw nu wel mee mocht praten, maar er werd wel van haar verwacht dat zij een mannelijke rol speelde. Wat zij zei moest naar het oordeel van de mannen zinnig en terzake zijn. Vandaar dat zij zich vaak de zovleese man in het gezelschap voelde. Het gevoel heeft zich ingegraven diep

in de krochten van de mannelijke geest, van waaruit het oogmerk invloed uitoefent en slechts een heel enkele keer als een geniepig puistje naar buiten breekt.

Het kan daar eeuwenlang overwinteren.

Je kunt het onder de leden hebben zonder het te weten.

Ik heb het zelf ook, heb ik onlangs ontdekt.

Ik hoorde op een zondag een predikante. Het was een goede preek, maar het was met tegenzin dat ik dat toegaf. Toch ben ik eens in mijzelf gaan wroeten want ik heb soms toch een wat bevindelijke aard en ik wilde weten waar die tegenzin vandaan kwam. En wat ontdekte ik?

Juist, u hebt het al geraden. Een heel klein gifgroen stukje meerwaardigheidsgevoel.

Tegen mijn wil in mij overgebleven, maar het zat er toch maar.

Natuurlijk heb ik mijzelf stevig aangepakt. En ik dacht ook dat ik het kwaad met wortel en al had uitgeroeid. Maar de volgende morgen ontspan zich het volgende gesprekje tussen mijn vrouw en mij.

Ik vroeg: „Die predikante van gisteren, zou die getrouwd zijn?”

„Ik dacht van wel”, zei mijn vrouw.

„Die preek van haar”, vroeg ik, „zou die door haar man gemaakt kunnen zijn?”

Het duurde even voor ik begreep waarom mijn vrouw toen zo vreemd keek.

Nou ja, ik denk toch dat het ingeschaapen is.

Dus wacht u voor de man.

kul', gun ik het eigenlijk niet dat hij de enige keer dat hij in Kuiterts boek genoemd wordt het predikaat van een 'goede Gereformeerde jongen' meekrijgt – al wil ik dat voor het verband waarin het gezegd wordt (p. 294) niet eens ontkennen. Is dit niet te vriendelijk? Jezus wordt toch ook *gehaat*, en dat zonder oorzaak, zoals we volgens Johannes 15:25 zelfs tot in het Oude Testament toe al kunnen lezen? Door het verwaarlozen van dit aspect (niet alleen hier) is mij Kuiterts boek wel eens wat te mak. Het is goed te proberen het christelijk geloof aannemelijk te maken en het goed recht ervan te verdedigen. Dat is Kuitert wel toevertrouwd. Het is zijn kracht, maar is het niet tegelijk hier en daar zijn zwakheid?

7. In de paragraaf 'Het gericht als afrekening', bij het hoofdstuk over het Laatste Oordeel (lezen!), slaat Kuitert even een interessant zijpad in dat hem brengt op het terrein van de aardse rechtspraak.

Hij schrijft: „Retributie (= vergelding) is een term uit het strafrecht. Ik gebruik haar met opzet. Ons rechtvaardigheidsgevoel kan er niet zonder, ook dat zit er diep bij ons in. Daarom is de discussie over vergelding in het strafrecht ook nooit afgelopen. Er pleit veel voor vergeven in plaats van vergelden, zeker als de idee van vergelding geïnspireerd wordt door gevoelens van wraak. Maar zonder vergelding, hetzij hier hetzij in het hiernamaals, kunnen wij niet leven” (p. 174). Voor wie weet dat Kuitert met Luther de leer van de twee rijken verdedigt (p. 233, maar ook in zijn boek over de politiek al) verrast dit standpunt niet. Ik val het van harte bij. Ik meen wel eens iets van de rechtsfilosofische studies van de hoogleraar Bianci van de VU gelezen te hebben en als ik dat toen goed begrepen heb worden diens opvattingen hier bestreden. En wel heel gelukkig vanuit de samenhang tussen het goddelijke en het menselijke gericht. Ik hoop dat Kuitert er navolging mee vindt. Dat zou op de duur aan het gevaarlijke gevoel van ontevredenheid over de rechtspraak in ons land (er wordt te licht gestraft) een einde kunnen maken. We zouden immers nog wat gaan beleven wanneer alle door de rechter verongelijkte slachtoffers van de misdaad zich eens in een 'vakbond' gingen verenigen om samen een vuist te maken tegen de balie... Laten we het niet hopen – voor die balie.

We stoppen nu met ons rijtje al zou er nog wel meer te noemen zijn. Tevens leg ik nu even de draad van deze serie uit handen omdat ik wanneer u dit leest al lang en breed in Bangui aan de evenaar hoop te zitten voor een maand theologisch onderwijs aan de evangelische fakulteit aldaar. Ds. Smouter uit Rijswijk neemt voor drie nummers voor mij waar. Daarna denk ik nog met een of twee artikelen in te gaan op het laatste hoofdstuk van het boek dat over de Schrift handelt.

H. Algra, Den Helder

Ontmoetingsdag 1992

De treinen rijden weer. Op het perron van station Amersfoort lijkt het wel een reünie. En zelden zal een treinstel van de NS een zó hoog percentage nederlands gereformeerden hebben gevoerd als de trein naar Ede van 9.56 uur op 11 april 1992. In Barneveld stappen bijna alle reizigers uit. Ze lopen in optocht in de stralende lentezon naar de Veluwehal.

Vóór de Veluwehal is het een drukte van belang. Er staan mensen met gele borden t.b.v. de kinderprogramma's. Binnen zijn bezoekers op zoek naar familie, vrienden of de koffie.

Bij de ingang van de grote zaal zijn programmaboekjes te koop. Men kan er ook een naamkaartje invullen. Dat is wel zo handig, want welke naam hoorde er ook al weer bij dat bekende gezicht? Af en toe zie je dan ook iemand gauw op een kaartje kijken nadat hij is aangesproken door een (ken- nelijk) goede bekende.

De zaal stroomt al aardig vol, het is zelfs zoeken naar een plaatsje. Ondertussen komen er steeds meer mensen binnen. Achter in de zaal wordt de tribune in gereedheid gebracht.

Welkom

Ds. J.C. Schaeffer heet de aanwezigen hartelijk welkom. Hij constateert dat de opkomst van voorgaande jaren wordt overtroffen. Tevens spreekt hij de wens uit dat het programma 'zal lopen als een trein' (...) en dat we na afloop kunnen zeggen: „het was weer goed in Barneveld”.

Inhakend op het thema van vandaag ('Leven door de Geest') leest onze gastheer een gedeelte uit Openbaring 22 ('... en de Geest en de bruid zeggen: Kom!..').

„Laten we hopen dat wat we over dit thema vandaag horen, mag uitstralen in een wijde omgeving”, zo besloot Ds. Schaeffer zijn openingstoespraak.

Gastheer van de ontmoetingsdag
ds. J.C. Schaeffer

Speciaal ter gelegenheid van deze dag heeft Johan Klein een lied over de gaven van de Geest. Harry van der Veen heeft de tekst op melodie gezet. Dat 'lied van de dag' zingen we met elkaar na de opening. Het was voor iedereen nieuw, maar het blijkt een lied te zijn met een prachtige melodie. Het kost de (inmiddels een kleine dui- zend) aanwezigen weinig moeite om het mee te zingen.

Daarna is het de beurt aan de sprekers van vandaag, Drs. H. de Jong en drs. J. van Mulligen.

Jongerenprogramma

In een aantal kleinere zalen zijn (ongeveer 120) jongeren in kleine groepjes met elkaar in gesprek over het thema 'Was Hij maar hier'. Men is nog wat verlegen, het is nog wennen aan elkaar. Opvallend zijn de verschillende accenten tijdens het gesprek: hier ontmoeten jongeren uit heel verschillende regio's elkaar.

Na het 'voorstelrondje' wordt er gesproken over een aantal vragen, die in het programmaboekje voor de jongeren zijn opgenomen. Over het thema ('Was Hij maar hier') zijn vragen opgesteld. *Heb jij wel eens gedacht: was Jezus maar hier?* Margreet: „Nee, hoor, ik niet!” Judith: „Ja, ik toch wel. Er zijn van die mensen met een ander geloof en die weten het allemaal zo zeker. Misschien wist je het wat zekerder over je eigen geloof als Jezus hier was”. Claudia: „En dan zou er ook geen oorlog meer zijn”. *Merk je wel eens dat God dichtbij is?* Martijn (bijna fel): „Ja, als je in de Bijbel leest, als je daar goed in leest!” Anneke: „Ja, soms wel. Bijvoorbeeld als er ruzie is op school. Dan voel je meer vertrouwen, als je weet dat je ook iemand bent, dat je er mag zijn”. Peter: „en als je 's avonds bidt! Het bidden aan tafel is toch vaak hetzelfde, maar als je voor jezelf bidt, is dat toch wat anders

LEVEN DOOR
DE
GEEST

voor je gevoel" (N.B.: de namen zijn gefingeerd).

Na afloop van het gesprek wordt – onder begeleiding van piano en fluit – een aantal liederen gezongen. Daarna betreedt Theo van Teylingen het podium. „Toffe vent!" klinkt het naast me. Nu nog maar afwachten wat zijn programma biedt... Eerst zijn er nog wat problemen met de microfoon. Een mooi gezicht om iedereen tegelijk naar 240 oren te zien grijpen. Daarna komt het programma stevig op gang met een parodie op een rock-melodie. En het is inderdaad wat het programma aankondigt: met gitaar, dulcimer en een koffer vol verhalen.

God wil bij je zijn

Aan de overkant van het plein, in de Rehobothkerk, is het programma voor kinderen van (ongeveer) 8 tot 12 jaar aan de gang. Er wordt spannend verteld, waarbij dia's het gesproken woord aanvullen. De ongeveer 200 (!) kinderen luisteren aandachtig naar de geschiedenis van de uittocht uit Egypte. Daarna wordt er gezongen. Een bekend lied, en daarna een nieuw lied, dat vandaag ingestudeerd wordt ('Weet je 't niet, je bent een tempel van de Heil'ge Geest').

Daarna volgt de vertelling van het verhaal van Pinksteren: je bent zó blij dat je bij de Here Jezus hoort dat je er helemaal vol van bent. Denk maar eens aan het gevoel wanneer je morgen jarig bent... dan ben je vol van je verjaardag...

Achter in de zaal staan tafeltjes met dropveters, schachtjes, lijm en tekeningen. De bedoeling is, dat er een collage wordt gemaakt rond de 3 vertellingen (uittocht, Pinksteren en de nieuwe aarde). De rode draad die door die vertellingen heen loopt is: God wil bij je zijn.

Uit een zaal onder de kerkzaal klinkt ook geluid. Daar zijn de jongste leden van onze kerk ondergebracht: 41 baby's en peuters. Op de volgende ontmoetingsdag mogen een aantal van hen meedoen met het programma voor de jonge kinderen.

Molentjes

Die kinderen (de eerste 3 groepen van de basisschool) hebben onderdak gevonden in de zaal van een café tegenover de Veluwehal. Het programma is al bijna afgelopen als ik er binnen loop. Alweer een volle zaal: 130 kinderen. Het geheel ziet er feestelijk versierd uit. Alle kinderen hebben een papier molentje gemaakt. Er worden nog twee liedjes gezongen ('Dit is dag die de Heer ons geeft' en 'Kom in de kring van Gods gezin' – waarbij iedereen elkaar een hand geeft). Daarna moeten de verrassingsplaatsen nog worden aangewezen (er zijn een paar plaatsen waarbij een prijsje hoort). Dan loopt de zaal leeg. Maar wat hebben die molentjes nu met het onderwerp van vandaag te maken? Toch maar even om uitleg vragen. Mevrouw Lakerveld uit Eindhoven

helpt me uit de droom. „Zoals een molen niet zonder wind kan en zoals een zaklantaarn niet zonder batterij kan, zo kunnen wij niet zonder de Heilige Geest". Dat lijkt me een duidelijk verband.

Pauze

Hoe vreemd het misschien ook klinkt: de pauze is een essentieel onderdeel van de ontmoetingsdag. Net als tijdens de vorige ontmoetingsdag is het prachtig weer. Dat maakt de sfeer nog meer ontspannen. Zowel buiten als binnen zijn mensen met elkaar in gesprek. De stands in de grote hal trekken veel aandacht: het lijkt de markt wel, al zijn hier dan geen groenten en fruit te koop. Ondertussen strooit de groep Mazzeltov vrolijke Israëlitische muzieknoden door de zaal.

Er is van alles wat: de kerkbouw in Nunspeet, de windmolens van de Hof van Heden, boekenstands, hulpverleningsinstellingen in eigen land en in andere landen zijn aanwezig, enz., enz. Ook mag de kunstexpositie van christelijke kunstenaars zeker niet onvermeld blijven. Eén van de jonge bezoekers aan deze dag merkt zelfs op dat hij dat het mooiste onderdeel vindt!

Na 5 kwartier pauze volgen de keuze-programma's (2 maal). In de Rehobothkerk zijn alleen maar volle zalen te vinden. Theo van Teylingen brengt zijn theaterstuk 'De Zot van God' over het levensverhaal van Frans (Franciscus van Assisi). In de bovenzalen is ook geen ruimte meer over: de gemeenteopbouw van Kampen en het bouwen aan relaties vragen alle aandacht. Dat geldt ook voor het gesprek met de sprekers van vanmorgen. Een bordje bij de trap geeft aan dat de zaal VOL is. Overigens vormt datgene wat hier vermeld werd ook nog slechts een selectie van wat er allemaal te beleven viel, uw verslaggever kon niet overal tegelijk zijn.

Bezoekers aan het woord

Toch ook maar eens even vragen aan de bezoekers wat zij van deze dag vinden. Twee meisjes op de stoeprand voor de Veluwehal, een fors ijsje etend. „Vanmorgen hebben we geholpen bij het kinderprogramma. We hebben wel wat bekende gezichten gezien, maar niet echte bekenden. Dat toneelstuk van Floor Komen, dat vonden we echt heel leuk". Drie zusters uit één gemeente, aan een tafeltje binnen: „Zo'n dag is vooral leuk voor de kontakten, het heet niet voor niets ontmoetingsdag". Op mijn vraag of de lezingen er dan uit kunnen: „Nee, dat hoort er óók bij. Maar die kontakten, dat maakt het nou juist zo leuk!" De gemeente blijkt zelfs een bus te hebben gehuurd om naar Barneveld te komen en na afloop gaat men gezamenlijk ergens eten. „Dat maakt het extra leuk; je ziet mensen uit andere gemeenten, maar de band in je eigen kerk wordt ook versterkt. En dan dat zingen, dat is toch fantastisch! Er wordt veel gezongen en dat is ook

heel belangrijk!" Een jongen uit een kleine gemeente: „Ik hou niet van luisteren. Ik wist het programma trouwens niet van tevoren. Maar het is wel belangrijk dat je hier anderen ontmoet. En Theo van Teylingen hoorde ik al voor de vierde keer, maar het blijft te gek!" Een vader: „Gezellig, iedere keer weer. Alleen jammer dat mijn kinderen niet mee wilden. Ze hebben het juist zo nodig. Nou, ze hebben wel wat gemist!"

Twee meisjes en een jongen, een jaar of 12, buiten in het zonnetje: „Die discussie van vanmorgen vonden we wel wat moeilijk. Aan het middagprogramma hebben we niet meegedaan. We hebben gewoon lekker in het zonnetje gezeten. 't Was wel gezellig". Op mijn vraag of ze over 2 jaar weer zouden gaan: „Ja, dat wel!" Een echtpaar, dertigers: „Ja, we zijn het van huis uit gewend. We gingen vroeger altijd met onze ouders. Het is dus een goede traditie geworden. Wat we zo goed vinden, zijn die programma's voor alle leeftijden. Je kunt dus ook heel goed je kinderen meenemen. En die ontmoetingen. Eigenlijk is zo'n dag te kort en zou je een ontmoetingsweekend moeten organiseren". Drie kinderen van ongeveer 10 jaar, bij de stands: „We hebben naar een verhaal geluisterd met dia's. En het zingen was ook leuk. Tussen de middag hebben we niks gedaan. Maar overal langs lopen is ook leuk". Tenslotte drie jongeren van een jaar of 15, die net uit een donkere zaal komen, nog knipperend tegen het licht. „Dat was een te gek toneelstuk. Het was allemaal zo duidelijk. Het ging bv. niet over een aalmoes, maar over een gulden. Het drong lekker tot me door wat het allemaal betekent uit de Bijbel. Dat is belangrijk. Je hebt dat nodig, dat je voelt dat het geloof belangrijk is". Op mijn vraag of ze over 2 jaar weer in Barneveld komen: „Ja, dan willen we zeker weer!"

Slot

De middagbijeenkomst is nog gezellig, merkt Ds. Schaeffer op, want de kinderen zijn erbij. De meesten zitten op een tribune, voor in de zaal. Het thema van vanmorgen wordt nog even kort toegelicht. En de kinderen hebben vanmorgen hard gewerkt. Drie kleurige collages worden (onder applaus) getoond: het zijn echte kunstwerken geworden. Ook wordt het lied dat vanmorgen geleerd is, in een grote en volle Veluwehal ten gehore gebracht. Er worden nog meer liederen gezongen, natuurlijk ook nog eens het lied van de dag en zelfs een canon, gezongen door bijna 1500 mensen: volwassenen en kinderen. Het is een feestelijk slot in die grote en volle Veluwehal. Dan loopt de dag ten einde. De zaal stroomt leeg. De ijscoman buiten doet goede zaken. Veel mensen blijven nog even napraten. De leden van de werkgroep en de medewerkers voor deze dag hebben er hard voor gewerkt. Het was goed in Barneveld. Een goede en gezegende dag.

Foto-impressie van de Ontmoetingsdag 1992

Soliste Luthine Postuma met op de achtergrond trompettist Wilfred Kampjes

Ontmoeting

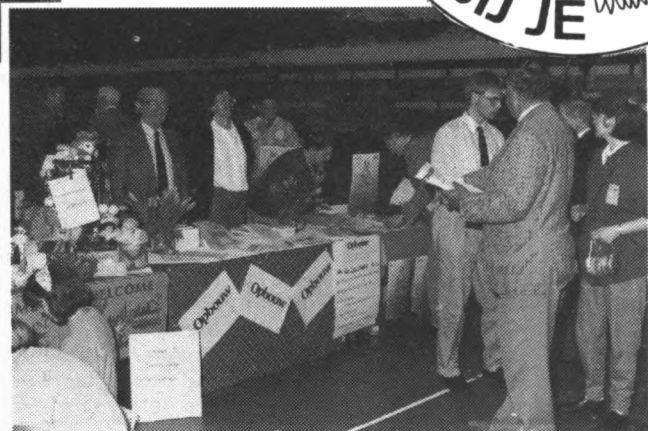
Een goed gevulde zaal

Jongeren in gesprek

Zingende kinderen

Eén van de stands

Nes van Hulzen, Amersfoort

Wat één mens vermag

Een geliefd discussieonderwerp voor studenten van mens- en maatschappijwetenschappen is de vraag naar de vrijheid van de mens. Wie heeft niet ooit tot diep in de nacht, al dan niet tijdens rumoerige feestjes zijn opposanten ervan trachten te overtuigen dat de vrije menselijke wilsbeschikking in het niet valt bij de krachten die hem dwingend omringen. Dat de mens slechts een speelbal is op de golven van erfelijkheid, milieu en natuur. Of andersom. Zelden komt uit dergelijke discussies een overwinnaar naar voren. De waarheid schijnt ergens in het midden te liggen.

Vanuit puur menselijk perspectief bekeken is het vrijheidsstandpunt voor de meesten het aantrekkelijkst. Het is het idee dat de mens zijn lot in eigen hand kan nemen, het idee dat elk mens zichzelf moet verwetzelijken. De vrije wil van één mens vermag dan heel wat, zowel met positieve als negatieve gevolgen. Het meest tot de verbeelding spreken dan namen als Aristoteles, Alexander de Grote, Luther, Shakespeare, Napoleon of Gorbatsjov. Die heren hebben toch het een en ander in beweging gezet.

Met het tanende communisme neemt de animo af om het standpunt van het deterministisch materialisme te verdedigen. Toch, puur menselijk bezien is dit het enige standpunt dat theoretisch met succes verdedigd kan worden. Je kent die beredenering mogelijk wel. God bestaat niet. Alles wat bestaat is materie. Niet-materie bestaat dus niet. Het menselijk denken is dus een materieel proces (chemische reacties, minuscule elektrische stroomstootjes e.d.), als zodanig een onderdeel van de grote kosmische materiële beweging, ooit begonnen met zoiets als de oerknal. Het denken is dus niet iets wat een individu in vrijheid doet. De mens denkt niet, hij wordt gedacht, door de materie van zijn hersenen, zijn lichaam en zijn omgeving. Weg menselijke vrijheid. Toch zijn er maar weinig niet-christenen die deze consequente beredenering aandurven, laat staan de consequenties ervan. De deur naar nihilisme of gekkenhuis wordt ook wel erg ver open gezet.

Wanneer christenen de discussie rond de vrijheid van de mens voeren, dan wordt het spanningsveld niet zo zeer uitgemakd door de polen mens – (materiële) omgeving als wel door de polen mens – God. De predestinatieleer is natuurlijk een bekende exponent van deze discussie. Hoe vrij is de mens onder Gods almachtige leiding? Ligt met Gods alwetendheid (ook van de toekomst) ons lot al niet vast? Gelukkig beseffen de meeste orthodoxe christenen heden ten dage dat hier eigenlijk sprake is van een vals dilemma, dat er geen spanningsveld tussen twee gelijk-

waardige polen is, dat de vrije menselijke keuze, de persoonlijke verantwoordelijkheid bestaat binnen de omarmende dimensie van Gods almachtige leiding. Van Gods genadig roepen. Het is de mens die moet antwoorden. Geconstateerd hebbend dat er een persoonlijke verantwoordelijkheid en een vrije menselijke wil bestaat, binnen de dimensie van Gods genadige roepen (ik noem dat laatste nog maar een keer, omwille van de verontruste broeder), kun je je vervolgens afvragen of onze keuzen nu wel zo veel gewicht leggen in de schaal van Gods bestuur. Goed, we hebben de verantwoordelijkheid voor ons persoonlijk 'zieleheil', voor dat van enkele directe naasten misschien. Maar verder? Wie ben ik, dat ik de loop van het wereldgebeuren (mede) kan bepalen? De vraag stellen is haar beantwoorden.

De aanleiding van dit stukje is de tekst die ik las in Genesis 8. Ah, Noach zult u denken, ja die heeft inderdaad temidden van een ontaard geslacht volgehouden, uit zijn drie zonen stamt de gehele mensheid. Wat één mens wel niet vermag. Goed, had veel consequenties, maar is Noach niet een heel apart geval? Heeft het zin ons aan hem te spiegelen? Het gevaar van deze invalshoek is dat Noach te groot voor ons wordt, te weinig menselijk, te mythisch. Want wat mij nu juist trof in het zondvloedverhaal was dat Noach halfgod noch superman is. Iets wat overigens geldt voor alle in de bijbel optredende figuren, altijd worden ook de zwakke kanten van iemand getoond, iets wat de bijbel des te geloofwaardiger maakt. En bij Noachs menselijkheid denk ik nog niet eens aan de beschrijving van zijn dronkenschap. Wat mij raakte was de passage waar verteld wordt hoe Noach na het terugtrekken van de watervloed weer aan land gaat. Enkele maanden eerder was het God zelf geweest die tegen Noach en de zijnen had gezegd: „Ga in de Ark” (Gen. 7:1). God zelf sloot de deur achter hem (vs. 16). En het was God zelf die zei na de watervloed: „Ga uit de Ark” (Gen. 8:15). Maar het was Noach die toen, zonder dat God het zei, een altaar bouwde voor de Heer (vs. 20) en Hem brandoffers bracht. Een daad met verstrekkende consequenties. Want er staat: „Toen de Here de liefelijke reuk rook, zeide de Here bij Zichzelf: Ik zal de aardbodem niet weer vervloeken om de mens... Voortaan zullen, zolang de aarde bestaat, zaaiing en oogst, koude en hitte, zomer en winter, dag en nacht, niet ophouden” (vs. 21, 22). Noach had er ook voor kunnen kiezen om geen brandoffers te brengen. Hij had ook tegen zijn zonen kunnen zeggen dat ze er met z'n allen als de bliksem voor moesten zorgen zich ergens veilig te vestigen en land te bewerken

met het oog op de voedselsituatie. Hij had honderd redenen om geen brandoffer te brengen, zoals hij honderd redenen had om het wel te doen.

Als je eenmaal op dit spoor zit, is het niet moeilijk om meer voorbeelden te vinden in de bijbel van daden die verstrekkende gevolgen hadden. Om te beginnen is daar natuurlijk Adam. Paulus schrijft over hem: „Daarom, gelijk door één mens de zonde de wereld is binnengekomen en door de zonde de dood...” (Rom. 5:12). En: „Want gelijk door de ongehoorzaamheid van één mens zeer velen zondaren zijn geworden, zo zullen ook door de gehoorzaamheid van één zeer velen rechtvaardigen worden”. Adam en Christus. En de verzoeking in de woestijn door de duivel was een échte verzoeking, net zoals Jezus' worsteling in Gethsémane, zijn angst en zijn vraag aan de Vader om die beker weg te nemen, echt waren.

Abraham had natuurlijk al zijn godsvertrouwen getoond door naar dat verre, beloofde land te trekken maar toen hij zijn enige zoon moest offeren, toen kwam het er écht op aan. Er waren ook hier honderd redenen om het niet te doen. En ook hier wordt door de daad van één mens een wissel in de geschiedenis omgelegd: „En met uw nageslacht zullen alle volken der aarde gezegend worden, omdat gij naar mijn stem gehoord hebt” (Gen. 22:18). Is Christus geen Zoon van Abrahams volk? En dan is daar Mozes die in de bres springt voor zijn volk dat door het overspel met het gouden kalf met de ondergang bedreigd wordt. Na het pleidooi van Mozes lezen we dan: „En de Here kreeg berouw over het kwaad dat Hij gezegd had zijn volk te zullen aandoen” (Exod. 32:14).

En dan zijn daar Jozua, David, Esther en Mordechai, de discipelen van Jezus, Paulus, stuk voor stuk mensen van vlees en bloed van wier persoonlijke keuzen erg veel heeft afgehangen. Maar ook verkeerde daden hebben echte consequenties. Dat zagen we al aan Adam. Maar ook Davids misstap met de volkstelling bleef niet zonder gevolgen: 70.000 doden door de pest. Een ander voorbeeld is Salomo. Het was een gevolg van zijn persoonlijke dwalingen (en daarmee een deel van het volk) dat het koninkrijk uiteen viel met alle gevolgen van dien.

We kunnen nu op z'n minst concluderen dat er in ruime mate bijbelse voorbeelden te vinden zijn die bevestigen dat de daden van één persoon inderdaad voor zijn omgeving, zelfs voor de geschiedenis, grote consequenties kunnen hebben. Maar hoe staat dit alles in relatie tot Gods albestuur? En heeft Christus zelf niet gezegd over de komst van het koninkrijk van God dat het tijdstip daarvan alleen bij de Vader bekend is? Hoe

verhoudt zich het menselijk getob onder de zon daarmee? Het is duidelijk dat God die almachtig is met één ademtocht de hele wereld op z'n kop kan zetten. Maar zo wil God niet omgaan met Zijn schepping. God neemt Zijn schepping serieus, neemt de mens serieus. Wij zijn geen marionetten in Zijn hand. God werkt, krijg ik de indruk, zo veel mogelijk als op de achtergrond door de structuren en wetten van onze bestaande werkelijkheid heen. Niet alleen omdat de mens in zijn huidige zondige toestand een directe confrontatie met Gods Heiligheid niet kan doorstaan, maar ook omdat Hij de vrije keuzen en daden van de mens serieus neemt. En dus ook de gevolgen daarvan.

Wat was er gebeurd met Sodom en Gomorra als daar een paar rechtvaardigen meer hadden gewoond? En wat was er gebeurd met Ninevé als Jona uiteindelijk niet de moed had gehad om in z'n eentje een gevaarlijke, levensgrote stad te doorkruisen met een zeer bedreigende boodschap. God werkt door de bestaande structuren heen. God werkt door de mensen heen. En als betrouwbare, Godvrezende en biddende mensen wegvallen, als de liefde wegvalt en de harten verkillen, dan vallen mogelijkheden weg voor God om de wereld te zegenen. Niet automatisch, als een mechanisme (onze God is een levende God) maar omdat God blijkens de geschiedenis zo met de mensen omgaat, omdat de Here God een God is die zich laat verbidden.

Juist in een tijd en in een werelddeel waarin steeds minder mensen de Here God nog willen kennen, waarin de gevolgen van het collectieve overspel ten hemel schreien, komt het er wezenlijk op aan dat de Here God nog betrouwbare christenen en christelijke gemeenten kan vinden.

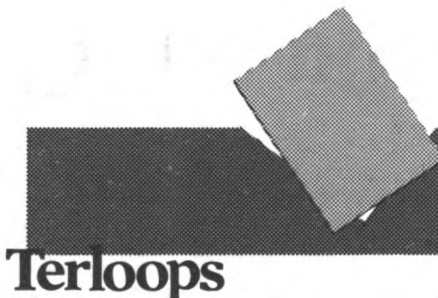
Aan de ene kant is al ons getob onder de zon ijdelheid. En ons geldt de vraag of wij ooit in ons leven de morgen hebben ontboden, de dageraad zijn plaats hebben aangewezen. Maar aan de andere kant heeft het wel degelijk grote consequenties wie wij zijn, wat wij doen, wat wij bidden. En wat wij verzuimen te doen, verzuimen te bidden. En het dwaze van God is wijzer dan de mensen.

Kalender

van Ned. Geref. bijeenkomsten van meer dan plaatselijk belang.
Opgave: tel. 05130-20476.

1992

16 mei	Jaarvergadering SOS (Steun Oost Soemba) te Amersfoort
19 mei	Predikantenkonferentie te Apeldoorn
19 mei	Voorjaarsvergadering SEV te Utrecht
23 mei	Ouderlingenkonferentie te Utrecht
28 mei	Jeugddag NGJ te Apeldoorn
17 sept.	Vrouwenkontaktdag te Bunschoten-Spakenburg

Terloops

P.C. van Wijk

Dagboek van een coup (2)

We gaan verder met het dagboek van de coup in Haiti.

3 oktober: Vandaag gaan we onze spullen (uit Nederland, die inmiddels met de boot waren aangekomen) uitpakken. Dat leidt een beetje af. De veiligheidsdienst belt ons iedere morgen tegen 8 uur. Vandaag mogen we tot 12 uur naar buiten. Daarna is fase 2 van het veiligheidsplan weer van kracht: thuis blijven. Fase 5 is evacuatie.

4 oktober: Afgelopen nacht schijnen er weer veel doden gevallen te zijn. De militairen zijn zenuwachtiger dan bij vorige coups; toen hielden ze je alleen aan, nu schieten ze direkt. Bil (onze schoonzoon) ging op drinkwater uit vandaag. Het water uit de kraan is geen drinkwater, dus je moet óf het water koken óf drinkwater kopen. Wij doen het laatste. Hij stond in een file. Vlak voor hem stond een in beslag genomen privé-auto met 3 militairen erin. Zodra ze stilstonden schoven ze hun geweren uit de ramen en hielden ze schietklaar. Als katten in het nauw. We hebben weer electriciteit!!! Hoera! De koelkast begint weer gezellig te brommen. In Nederland vond ik het een vervelend geluid, maar nu... I love it. Sinds zondagavond 7 uur (het was inmiddels vrijdag) moesten we het zonder doen.

5 oktober: De militairen hebben 100 lijken aan hun familie laten zien. De meesten waren kinderen! Ook beschieten ze ambulances. Bij het Hôpital General hebben ze een ambulancechauffeur gedood, die weigerde bij het ziekenhuis te blijven, maar gewonden wilde gaan ophalen. Ook hebben ze gewonden in het ziekenhuis zelf neergeknald. Wat zijn dat voor beesten? Afgelopen nacht was er een kabaal alsof er gebombardeerd werd. Waarschijnlijk werd er een groep mensen onder vuur genomen, die zich niet aan de nachtklok hield. Er moeten al zeker tweeduizend doden zijn. En het schieten gaat nog steeds door.

7 oktober: De tweede week is begonnen. Er wordt weer veel geschoten vanavond.

8 oktober: De tweede kamer moest een handtekening zetten onder het

besluit een interim-president te benoemen. Dat is onder dwang gebeurd. De premier-minister óf de burgemeester van Port-au-Prince (de laatste was ontvoerd, maar weer boven water) is op het vliegveld door de hand geschooten. Er is alleen nieuws op de radio in het Creools en het valt niet mee om dat te snappen.

9 oktober: Er is een totaal embargo afgekondigd. Als de EEG en de VS hier ook aan mee doen, wordt het moeilijk. Haiti importeert alles op wat koffie, suiker, rijst, mais en pindakaas na. Voor ons betekent dit: geen elektriciteit, geen butagas om op te koken, geen petroolie voor de lamp, geen macaroni, vruchtensappen, melk, (af)wasmiddelen enz. Het leven zal dan duur en een stuk moeilijker worden.

10 oktober: Er mag weer gewoon gewerkt worden van de veiligheidsdienst van de V.N. Het huis is inmiddels aardig op orde, dus... vooruit. De telefoon weigert nog wel eens en er wordt rekening gehouden met een eventuele evacuatie. In dat geval moet iedereen te bereiken zijn.

Eindelijk een krant! Aangezien die in het frans is, geeft die ons meer informatie dan de radio. Er is nieuws over de afgelopen week. Toen de tweede Kamer het voorstel om een interim-president te benoemen moest ondertekenen waren er slechts 28 van de 115 leden aanwezig. Er waren 150 soldaten met getrokken pistool of geweer om degenen die weigerden terstond neer te schieten. Ze tekenden dus alle 28...

14 oktober: Vandaag duurt fase 1 van het veiligheidsplan van 8 tot 6, dus er kan zelfs weer gewoon gewerkt worden. Sommige artikelen zijn al moeilijk te krijgen. Butagas lukte niet vandaag.

15 oktober: Afgelopen nacht heb ik gedroomd over de 'oorlog' hier. Ook al zie je niet veel vanuit je huis, je hoort wel het een en ander en dat laat indrukken achter. Op straat zie je nog resten van barricades en vrij veel soldaten (geen resten, maar hele).

16 oktober: Bilali was vandaag bij de directeur van het universiteitsziekenhuis. Een soldaat kwam een naam halen. Het laat zich gemakkelijk raden wat er met deze persoon zal gebeuren of met diens familie. De directeur zegt a-politiek te zijn. Hij toonde totaal geen interesse. Misschien word je wel zo in een land als Haiti, wanneer je wilt overleven.

(slot volgt)

P.J. van Kampen

De nieuwe tijd en wij

6. Engelen der verlichting

En als dankzij die regels ook ons eigen leven is gericht op liefde, goedheid en recht, dan kan die verbeelding uitgroeien tot echte liefde. Een diepe en intense liefde. Een liefde zo intens, dat, met de woorden van Inyat Khan, die liefdesverhouding met God werkelijker is dan enige andere verhouding. Zo wordt God een werkelijkheid in ons innerlijke leven. Al onze levensvragen, en alles wat ons overkomt bekijken we dan vanuit die werkelijkheid. Over alle situaties ligt dan de glimlach, de troost, de bemoediging van God. En in alle mensen, die ons tegemoet treden herkennen wij God, want Hij is alles in allen.)

Als we zover gegroeid zijn, dan hebben we in zekere zin de leefregels van de bijbel niet meer nodig. Omdat die in ons gegroeide liefde de hoogste maatstaf is.

ds. Hans Stolp¹

Maar ook al zouden wij, of een engel uit de hemel, u een evangelie verkondigen, afwijkend van hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt!

de apostel Paulus, Galaten 1 vers 8

Een ander Evangelie?

In het vorige artikel ging het onder andere over het bekend geworden en gerucht makende boekje van IKON-pastor ds. Stolp. Zo nadrukkelijk ligt in dat boekje het primaat bij de menselijke ervaring dat alles in het licht van die ervaring lijkt te worden geduid. Op die manier kom je kennelijk snel tot een volstrekt eigen interpretatie van allerhande gebeurtenissen in je eigen leven en in dat van anderen om je heen. Op die manier worden, zoals ik dat de vorige keer citeerde, ook zieken en stervenden tot Stolps leermeesters. Zoiets wordt kennelijk ook een legitieme zaak geacht. Maar tegelijk kom je op een grens in je toekennen van gezag aan de Bijbel! Is dat een boek met unieke 'openbaring'? Of is er nagenoeg niets dat God ook nu, aan ons en onze tijdgenoten, zou kunnen openbaren? En dat misschien in nog duidelijker vorm?

Bij Stolp blijkt dat laatste heel nadrukkelijk. Ik geef nog een citaat dat op p. 48 van zijn boek te lezen staat. „Liefde is als een vonk, die ons in brand zet. Die vonk, die brand, dat is wat de bijbel Heilige Geest noemt. 'Nog veel heb ik u te zeggen, maar gij kunt het thans niet dragen; doch wanneer hij komt, de Geest der waarheid, zal Hij u de weg wijzen naar de volle waarheid' (Joh. 12:16,17)“

„Dat betekent dus“, vervolgt Stolp, „dat wij, beziel met die levende vlam van liefde, meer en verder mogen zien dan de leerlingen van Jezus toen. Het betekent dat de openbaring van God doorgaat, ook na de voltooiing van de

bijbel. Het is ook daarom dat ik de verlichtende ervaringen, die in dit boek genoemd worden, serieus neem. Want het zou goed kunnen zijn, dat de tijd is aangebroken, dat wij nu, na zoveel eeuwen, kunnen zien wat de leerlingen van Jezus toen nog niet dragen konden.“

En op dezelfde pagina lees ik ook: „Waarom zou ons onthouden blijven wat de leerlingen van Jezus gegeven werd?“

Die gedachtengang maakt dat ik in het vorige artikel schreef over 'eigendunkelijke' godsdienst; dat was niet als een sneer bedoeld, maar als een puur feitelijke weergave van zaken! In Stolps visie² „zou het goed kunnen zijn“ – zulke nogal losjes geformuleerde uitspraken treft de lezer geregeld in het boek – dat wij mensen aan het einde van de twintigste eeuw meer 'aan kunnen' dan de eerste generaties gelovigen, de discipelen die apostelen zouden worden. Het treft me steeds opnieuw hoe optimistisch, hoe ongefundeerd optimistisch, Stolp en de zijnen blijven, met hun naïeve evolutionisme, hun geloof in de voortschrijdende geestelijke mogelijkheden van de tegenwoordige mens. Het is zo evident aanwezig. Vooral wij kunnen weten!

Anderzijds is het, wat mij betreft, ook duidelijk dat het afnemende Schriftgezag in diverse kerken hand in hand gaat met een toenemend vertrouwen in eigen 'goddelijke inspiratie'. Er moet een reden voor zijn dat je New Age-leringen zo sterk aantreft in Rooms-katholieke en in (Syn.) Gereformeerde kring, waar destijds het rapport 'God met ons', over het Schriftgezag, veel stof deed opwaaien. Ik zeg het hier zeer ongaarne, maar eenzelfde ontwikkeling lijkt aanwezig, als we letten op de theologische ontwikkelingsgang van een zo terecht te respecteren man als Dr. Jan Veenhof. Eerst gepromoveerd op Bavincks inspiratieleer, dan Hoogleraar Dogmatiek aan de VU, (mede)opsteller van dat voornoemde rapport 'God met ons' en de laatste jaren de aanbevelende voorwoorden-schrijver van diverse puur-ketterse boeken...

De noodzaak van definitie

Het blijkt bij herlezing van Stolps boek elke keer weer nodig om alle termen opnieuw te 'ijken'. Wat bedoelen we met het woordje God? Van welke 'God' geldt de uitspraak: „God blijft Zichzelf onthullen en openbaren aan hen, die Hem hardnekkig zoeken.“ (48) Is het de God die Zich in Jezus Christus doet kennen, die „nog steeds heel direct en heel vanzelfsprekend het leven van mensen binnentreedt, zo dat wij Hem met onze zintuigen ervaren kunnen.“

(71) Ik meen dat de ervaringen van Mozes en van Elia anders waren. Ik meen dat b.v. 1 Timotheus 6 op dit punt ook heel anders preekt! Waarom spreekt Stolp in het hierboven geciteerde van Heilige Geest zonder lidwoord 'de'? Waarom wordt de Geest wel met een hoofdletter geschreven en 'Ik' (verwijzend naar de Here Jezus Christus) niet, zoals de geciteerde Bijbelvertaling wel doet?

(Hoe komt het dat de tekstverwijzing in het boek helemaal niet klopt; het is niet Johannes 12:16,17, maar Johannes 16:12,13!...)

Ik ga nog even door. Hoe moeten we 'de liefde' definiëren, die maakt dat wij „meer en verder mogen zien dan de leerlingen van Jezus toen“. Welke 'liefde' is 'onze hoogste maatstaf', zodat we „in zekere zin de leefregels van de bijbel niet meer nodig“ hebben? (46,47) En zo kan ik nog wel even doorgaan! Is het inderdaad juist te stellen dat ook Paulus 'een uitbreiding' heeft gehad, verwijzend naar 2 Corinthiërs 12? (p. 48)

Zijn de gnostieke evangeliën inderdaad „boeken, die dan wel niet in het Nieuwe Testament terecht zijn gekomen, maar die voor zeer velen van de eerste christenen eenzelfde waarde en betekenis hadden als de boeken die wij nu kennen als het Nieuwe Testament.“ (61) Is het waar wat van de Gnostiek geschreven staat: „Deze volstrekt eigen en individuele weg naar God stelt hoge eisen aan de mens.“ Is het waar dat de kerkvader Origenes „ondanks zichzelf koos voor de orthodoxie. Omdat de gnostiek te hoge eisen stelde aan het individu.“? (62,63) Gaat het bij de Gnostiek en het Christelijk geloof inderdaad „in wezen om hetzelfde“, „hoewel de terminologieën vaak verschillend zijn.“ (64) Ik voor mij heb reden zulke stellingen in hoge mate te betwijfelen en zelfs te wantrouwen. Want Stolp is, stellig onder invloed van zijn 'engelen', in feite een vurig pleitbezorger voor de Gnostiek; dat is hij, als ik m'n mening eerlijk mag geven, met vrij weinig kennis van zaken en, erger nog, met ogenschijnlijk eveneens vrij geringe 'integriteit'. Het hele hoofdstuk 5 van het boek, 'een blik in de geschiedenis', komt mijns inziens gevaarlijk dicht bij 'voosheid in geschrifte'.

Wie meent dat ik plezier heb om dit hele betoog van Stolp te zitten ontrafelen miskent mijn motieven. Wie meent dat ik Stolp persoonlijk om dit alles hard wil vallen doet me ook niet recht. Ik vind niet zo veel reden om Stolp als persoon hard 'aan te pakken', maar meen wel dat hij veel voorzichtiger moet zijn met zijn 'ervaringen'. Ik vrees dat hij geen geluk heeft met zijn engelen; gezien hun uitlatingen en hun

'leiding' behoren ze tot de gevallen soort! Het soort dat zich als engelen der verlichting voordoet... De 'doorschijnende, blonde vrouw', de 'oudere man' en de 'lichtende gestalte' waarover hij schrijft in zijn tweede boek *Nu de engelen zijn teruggekeerd*, moeten eens nader aan de tand gevoeld worden aangaande hun geloof in Jezus Christus. Ik zou persoonlijk maar eens beginnen met de vraagstelling van 1 Johannes vier. Daarop krijg je wel een duidelijk antwoord terug, als je zo'n geest bezweert te antwoorden in de naam van Jezus! Als Stolp in een kort artikel in een verzamelbundel *Nieuwe Wegen binnen een Oude Traditie* geeft dat hij wellicht zich vergist heeft in het te snel menen dat alle verschijningen 'engelen' zijn³, zou ik eraan willen toevoegen: Ga ook eens na of ze 'uit God zijn', en vooral: 'uit welke God'?...

Niet de enige

In die mening voel ik me, eerlijk gezegd, gesterkt, als ik 't aanzienlijke dikkere boek *Vroeger toen ik groot was*. Vergaande herinneringen van *Kleine Kinderen* ter hand neem. Ook dit boek, geschreven door de Remonstrantse theologe dr. Joanne Klink, gaat over *ervaringen*, in dit geval de herinneringen aan een ander leven, die kleine kinderen in diverse delen van de wereld zouden hebben gehad. Het boek is in 1990 verschenen bij Ten Have in Baarn. (Ook al! Datzelfde geldt immers voor de boeken van Stolp, voor New Age-achtige 'sirenenzangen' als Aleid Schilders *Van Paradijs naar Koninkrijk, over schuld, karma en genade*, 1991, en voor verzamelbundels als het al aangehaalde *Nieuwe Wegen binnen een oude Traditie, eveneens uit 1991*).

In Klinks boek leggen we een inmid-dels bekend traject af: we beginnen met (overigens hoogst opmerkelijke) ervaringen van kinderen onder de vijf jaar. En we eindigen met zeer 'religieuze', zeer 'spirituele' en – vanuit klassiek-Christelijk standpunt bekeken – zeer 'ketterse' noties...

Het eerste dat ik over die ervaringen zou willen opmerken is dat de lezer een aantal op zich moeilijk verifieerbare getuigenissen voorgeschoteld krijgt. Van daaruit wordt de lezer op een tocht meegenomen, die ook in de buurt van de Gnostiek eindigt. Dr. Klink doet zich in dit boek niet meer als een 'vrijzinnige' theologe kennen. Welnee, ze lijkt een zeer 'orthodoxe' gelovige te zijn geworden, de devote aanhangster van een leer echter, die je geen Evangelie meer kan noemen! Helaas, ook zij!

Het boek begint met de ervaringen van kinderen. Op p. 85 van het boek lees ik de (kennelijk retorische) vraag: „Of zijn de kinderen dan toch ook weer onze leermeesters?” Zijn bij Stolp de zieken en stervenden de leermeesters, bij Joanne Klink zijn het dus de kleine kinderen. Welnu, ervaringen van kin-

deren in vele vormen.

Een Zweeds meisje van twee jaar wil steeds naar Amsterdam, waar ze eens heeft gewoond als Anne Frank! (p. 85) „'Karlo, loop niet zo te springen!', riep de moeder, waarop het kind antwoordde: 'Ik heet niet Karlo. Ik heet Anne, Anne Frank.' ” Ze vertelde daarna over haar leven in Amsterdam. Met vijf jaar schreef ze haar eerste gedachten en met zes jaar haar eerste boek. Toen ze tien was, ging ze met haar ouders per trein naar Amsterdam. Vandaar voerde ze haar ouders rechtstreeks naar het Anne Frankhuis en voelde zich daar misselijk en be-roerd.

Op dezelfde bladzijde staat het verhaal van een kind van drie, dat in de auto een gesprek aanhoort dat haar ouders hebben over 'oud worden'.

„Wat is eigenlijk oud worden?”, vroeg ze. Toen haar dat uitgelegd werd, zei ze: „Ik ben niet oud geworden.” – 'O nee? Hoe oud dan wel?' – 'Zes jaar', zei ze. Ze vertelde dat ze op die leeftijd verdronken was.

De ouder die dat vertelt zegt vervolgens: „Een paar jaar later begon ik me te interesseren voor reïncarnatie. Pas toen kreeg ik de ingeving dat ze misschien over een vorig leven gesproken had.”

Zulke verhalen lezen we een heel boek lang. De mogelijkheid om een en ander te verifiëren ontbreekt. Een aantal van de voorbeelden is ontleend aan een boek van de Amerikaanse Helen Wambach, die daar bekend staat als een vurig gelovige in reïncarnatie. Een erkend deskundige als de Amerikaan Mark Albrecht, die een kritisch boek daarover schreef vanuit een Evangelische overtuiging, merkt over Wambach onder andere op: „Als men Wambachs persoonlijke geestelijke ervaringen en loyaliteit als ook haar technieken beoordeelt, moet men tot de konklusie komen dat haar onderzoek verre van wetenschappelijk is. Het kan een geloof in de geldigheid van reïncarnatie niet echt ondersteunen.”⁴

De on-verifieerbaarheid en de vooringenomenheid van de gegeven voorbeelden in Klinks boek maken het een toer om tot een onafhankelijk oordeel te komen. (Het is interessant dat ze in haar literatuurlijst ook alleen titels lijkt op te nemen die haar standpunt ondersteunen! Zo ontbreekt elke vermelding van het wellicht meest gezaghebbende boek met 'case studies' op dit terrein, het boek van Ian Stevenson, *Twenty Cases suggestive of Reincarnation*. Waren de voorzichtige en behoedzame konklusies van de wetenschaps-beoefenaar Stevenson haar onbekend?)

Maar vooral de konklusies zijn interessant. Het hele boek leidt ons naar de aanvaarding van gnostieke thema's. Een van de kinderen zegt: „Ik denk dat het licht in ons is. Dat denk ik. Ja, de Licht-meneer God binnen in ons maakt

dat wij de Licht-meneer buiten ons kunnen zien.” (130) En ouderen zeggen: „Juist door de hoge moed om de geest in de materie te brengen, raakte de mens in de materie het zicht op de geest bijna kwijt. Dat is eeuwen en eeuwen zo gegaan. Nu, in deze en de komende tijd komt er massaal een bewustzijn naar de geestelijke gebieden toe.” Een fraaie uitspraak over 'New Age', uit de mond van Zohra Bertrand, die wellicht het meest bekende Nederlandse spiritistisch medium is, bekend van het zgn. 'chanelen', als een geest rechtstreeks een boodschap aan de mensheid geeft. Ik hoor uit dezelfde 'spreekbuis' dat mongoloïde kinderen 'vaak oude zielen' zijn en dat „genenmanipulatie resoluut wordt afgewezen vanuit de goddelijke wereld.” (beide op p. 151) In de loop van het boek komen ook andere okulte hotemetoten voor het voetlicht. Steeds weer gaat het om 'de innerlijke God'. Ik lees de mededeling dat we als mensheid „voor een beslissend keerpunt staan. Eigenlijk beleven we op aarde al de weëen van een geboorte van de mensheid zoals deze oorspronkelijk door God bedoeld is. Het vreedrijk komt niet pas over duizenden jaren, maar 'binnen jullie generatie' ”. (161) Het gaat om een „nog veel grootser gebeuren”, „het einde van een kosmische cyclus”. We komen „in een hogere frekwentie, wellicht een plotseling gebeuren waarbij we uit de materie-sfeer in de 'vierde dimensie' komen, maar op de aarde”. (Dat verhaal over het einde van een kosmische cyclus is uiteraard een orthodox Hindoe-geluid! Het gepraat over 'de vierde dimensie' vernam ik ook bij de bijeenkomst aan de voet van de piramiden van Gizah...)

Tenslotte

Tenslotte moet nog uit Klinks boek worden vermeld dat bij die grandioze redding van de aarde 'van hogerhand' ingegrepen wordt, dat „vanuit de hele kosmos, onder leiding van de hemelse hiërarchie, een plan van redding (is) getreden.” (p. 161)

Al tevoren is gesproken over „contact met de broeders in de kosmos”, zij het met een vraagteken erachter. Daarover spreekt ze naar aanleiding van de uitspraken-onder-hypnose van sommigen in Helen Wambachs zgn. 'regressie-therapie': „Mijn opgave is om andere zielen door de tijd van overgang te helpen, van een materiële naar een kosmische cultuur.” „Mijn doel in deze levenstijd is het om contact met de broeders in de kosmos op te nemen...” (159)

Velen van die mensen die deze boodschap brengen, hebben, volgens een door Klink geciteerde onderzoeker „zeer veel overeenkomsten”, „zelfs lichamelijke, zoals een uitzonderlijke bloedgroep (). Velen (of bijna allen?) hebben als vijfjarig kind een verschijning gezien van een bovenaards of buitenaards wezen dat hen kwam geruststellen en verzekeren van hulp en leiding tijdens hun aardse op-

dracht." (159). De zgn. 'star people' hebben allemaal te maken gehad met 'bovennatuurlijke leiding'. 'De broeders in de kosmos' hebben dus al lang geleden contact gezocht! Maar als dat het geval is, of kan zijn, hoe weten we dan zeker dat de kinderen die Klink aan het woord laat ook 'kosjere' kinderen zijn? Hoe weten we dat ze niet over ervaringen spreken, die hen zijn ingefluisterd? En door welke geestelijke wezens zijn die dan ingefluisterd?

Laten we dus ook met grote voorzichtigheid omgaan met de inspiratiebronnen van Joanne Klink. Laten wij „ons hart versterken” om „onberispelijk te zijn in heiligheid voor onze God en Vader bij de komst van onze Here Jezus met al zijn heiligen.” (1 Thessalonicenzen 3:13)

Laten we daarom ook, uit verlangen om onze eeuwige Liefdesrelatie met de Here te behouden, grote afstand houden van de demonen die Joanne Klink nog eens op aarde hoopt te zien 'landen'...

Noten

1 Hans Stolp. *Dichterbij dan Ooit... over verlichtende ervaringen*. Ten Have. Baarn. 1989. pp. 46,47.

2 Naar ik heb horen verluiden, is Stolp bezig op een aantal punten zijn visie te herzien. Als dat bericht juist is, zou ik me daarover verheugen. Ook in dat geval echter is er reden om zijn (wellicht door hemzelf inmiddels verlaten) standpunten, zoals ze in druk aanwezig zijn, kritisch te blijven volgen.

3 red. Jurjen Beumer. *Nieuwe wegen binnen een oude traditie*. Ten Have. Baarn. 1991. pp. 52,53.

4 Mark Albrecht. *Reincarnation. A Christian Critique of a New Age Doctrine*. IVP. Downers Grove. Ill. USA. 1982. p. 56.

J.J. Lakerveld, Emmeloord

Eenheid

Chr. ger. en Ned. ger. ambtsdragers confereerden over samenwerking.

„Door de afkalvende werking van de zee bestond de noord-zuidverbinding op het eiland Schokland in het laatst van zijn bewoonde periode nog uit een smal beplankt pad, de zgn loopkistdam. Je kon elkaar slechts passeren als je elkaar om het middel pakte. Zo'n ontmoeting schijnt een enkele keer een blijvende verbintenis tot stand gebracht te hebben. Moeten we zo in de enge gedreven worden voor we elkaar als christelijke gereformeerde kerken en Nederlands Gereformeerde kerken omarmen en samen verder gaan?

Of zoeken we liever de koninklijke weg? We zijn toch het ene volk van de ene Koning?” Met deze woorden speelde Ds. J.C. Schaeffer in zijn slotwoord in op wat de hele dag de ondertoon geweest was op de conferentie van chr. ger. en Ned. ger. ambtsdragers op 11 april in Emmeloord.

Het was de derde conferentie in zijn soort. De eerste werd gehouden in 1980 in Amersfoort; de tweede in 1982 in Kampen. De derde heeft tot 1992 op zich laten wachten en dat is typerend. Na de euforie in de jaren zeventig, toen gedacht werd dat de eenwording binnen handbereik lag, moest in de tachtiger jaren stabilisatie en in sommige gevallen achteruitgang geconstateerd worden. De teleurstelling daarover liep als een rode draad door de toespraken en gesprekken op de conferentie.

Waardoor blijkt de weg naar eenheid toch zo moeilijk begaanbaar? Hoe kunnen we dat doorbreken?

Gezonde vanzelfsprekendheid

En toch was het een bemoedigende dag voor de tweehonderd aanwezigen, want de sfeer op de bijeenkomst van Ds. Biewenga naar aanleiding van Fil 1:7a: „Zo van u allen te denken spreekt voor mij dan ook vanzelf. Waar wij geneigd zijn een gemeente met de nodige argwaan te bekijken, komt Paulus met een gezonde vanzelfsprekendheid voor de dag, die *allen* geldt, de hele gemeente. En dat kan hij zeggen omdat het de machtige „God is die in hen het goede werk ten einde toe zal voortzetten” (vs 6).

Zo moeten Nederlands gereformeerden en christelijke gereformeerden naar elkaar kijken, niet lettend op wat er allemaal aan de ander nog ontbreekt en verkeerd is, maar met die gezonde vanzelfsprekendheid waarmee Paulus de gemeente van Filippi benaderde.

Oude vrijsters

„Samenwerking in eenheid, eenheid in samenwerking” was de titel die Dr. Brien en uit Amersfoort zijn refereert meegaf.

Deze ontmoetingsdag zit tussen de

Landelijke vergadering van Ede en de komende chr. ger. synode in. Van bijeenkomsten op dat niveau zou je mogen verwachten dat ze de eenwording van onze kerken zouden stimuleren, maar in plaats daarvan remmen ze die juist af. 40 jaar zijn we nu al aan het samenspreken. „Plaatselijk worden hier en daar vorderingen gemaakt, maar landelijk worden we centimeter voor centimeter teruggefloten.”

Daardoor lopen de Nederlands gereformeerden en christelijke gereformeerden het gevaar oude vrijsters te worden die straks te oud zijn om kinderen te krijgen.

Toeëigening des heils en A.K.S.

Je krijgt de indruk dat de bezwaren die telkens aangevoerd worden alleen maar dienen om voortgaande vereniging te belemmeren. De toeëigening des heils. De chr. gereformeerden spreken erover alsof ze er patent op hebben, terwijl de Ned. gereformeerden de toeëigening des heils even goed kennen, alleen het begrip wordt iets anders ingevuld. Bij de chr. ger. verloopt de toeëigening meer „mystiek heilsordelijk”, bij de Ned. ger. is ze „verbondsmatig heilshistorisch”. We moeten deze verschillen niet benadrukken, maar van elkaar willen leren en zo elkaar dienen.

En moet het Akkoord van Kerkelijk Samenleven echt een blokkade opwerpen? De afgescheidenen zeiden al dat ze zich alleen maar *voorlopig* aan de DKO zouden houden. Het is Prof. Van 't Spijker die concludeerde over het AKS van de Ned. ger. kerken dat het Voetiaans gezien een kerkorde is in gereformeerde zin.

Met name op de meerdere vergaderingen van onze (= chr. ger.) kerken heerst een verkeerde geest als het over samensprekingen gaat. In die vergaderingen oordelen ambtsdragers dan vaak over de gang van zaken in een plaatselijke kerk, over samensprekingen, waar ze zelf geen enkele ervaring mee hebben.

Het zou goed zijn als daar gevraagd werd: „Broeders we horen dat de samensprekingen bij u goed verlopen. Laat ons horen hoe de Here bij u werkt. We willen u helpen met de gaven die we ontvangen hebben.”

Plaatselijk doorgaan

Wat de Here God gegeven heeft, mag niet worden stuk gemaakt. Daarom moeten we doorgaan op het plaatselijk vlak in de gemeente zelf, in biddend opzien tot God, luisterend naar zijn Geest.

Doorgaan: elkaar leren kennen in onze verschillen met als doel elkaar te vin-

V.l.n.r.: dr. T. Brienens (spreker), T. v.d. Heide, ds. J.C. Schaeffer (voorz.), ds. J. de Jong, ds. K.T. de Jonge en ds. G. de Lange
(foto: P.H. v.d. Kamp, Emmeloord)

den. We moeten met elkaar kennis maken

- in kerkdiensten
- in de sacramentsviering
- op gezamenlijke huisbezoeken
- bij gezamenlijke catechisaties, enz.

Wat zal er een getuigenis van uitgaan naar buiten als we inderdaad tot eenheid komen. „Ziet hoe lief ze elkaar hebben”

Brochure

Aan het einde van de ochtend vond de presentatie plaats van de brochure Eenheid. Deze brochure is in opdracht van de kerkeraden van de chr. ger. kerken te Emmeloord en van de Ned. ger. kerken te Emmeloord en Marknesse samengesteld door T. van der Heide. Het boekje beschrijft de geschiedenis en de inhoud van de samenwerking tussen de drie kerken. Met een geestige toespraak overhandigde de heer Van der Heide de eerste exemplaren van de brochure aan de huidige predikanten van de drie gemeenten, Ds. Biewenga, Ds. Van Dam en Ds. Zuidhof. De chr. ger. predikant stond daarbij tussen zijn Ned. ger. collega's ingeklemd, maar stak wel boven hen uit.

Forum

Een forum bestaande uit drie chr. ger. leden, nl. Dr. T. Brienens uit Amersfoort; Ds. J. de Jong, ziekenhuispredikant in Bennekom en Ds. K.T. de Jonge van de samenwerkingsgemeente uit Almere en drie Ned. gereformeerden te weten T. van der Heide uit Emmeloord, Ds. G. de Lange uit Rotterdam en Ds. J.C. Schaeffer uit Apeldoorn beantwoordde in de middagvergadering schriftelijk ingediende vragen.

Door het grote aantal vragen en de uitvoerigheid waarmee sommige forumleden op een vraag reageerden beantwoordde dit onderdeel niet helemaal aan zijn doel; aan de andere kant werden er zinvolle betoogjes gehouden en zijn er enkele opmerkelijke uitspraken gedaan.

Psychologische factoren

Zo wees Ds. De Jong (in de tijd van de samensprekingen in Emmeloord werkzaam) erop dat, als het gaat om verschilpunten tussen beide kerken, er altijd gesproken wordt over theologische en kerkrechtelijke bezwaren, maar dat het vaak (niet genoemde) psychologische factoren zijn die een hoofdrol spelen. Van iedere verandering gaat iets bedreigends uit. Samensprekingen en discussies erover zouden doelgerichter kunnen zijn als dit onderkend werd.

Een tweede cluster vragen had betrekking op de situatie binnen de chr. ger. kerken. Als we al met zoveel dingen rekening moeten houden binnen onze eigen kerken hoe kunnen we dan met de Ned. ger. verder?

Ds. De Jonge ging in zijn beantwoording van die vraag uit van dankbaarheid t.o.v. de Here, die in zijn gemeente Almere zoveel gegeven heeft. Juist door de gemeenten waar de samenwerking goed gestalte gekregen heeft, zoals Almere, Lelystad en Nieuwegein moet informatie gegeven worden. Gemeenten die daar behoefte aan hebben zouden tot een regelmatig overleg met een van deze gemeenten moeten komen; niet schriftelijk: prattend kun je elkaar beter op weg helpen.

Spelonk van Adullam

Waarom wordt op deze dag zo opvallend alleen door de chr. ger. het boetekleed aangetrokken als het om de samenwerking gaat? Is kijken in Ned. ger. richting hier ook niet op zijn plaats?

Vanuit de zaal wordt in dit kader het A.K.S. genoemd en het vasthouden aan de zgn identiteit van de Ned. gereformeerden.

Ds. De Jong, naar beide kanten kijkend: „We hebben allebei last van de schaduwkanten van onze deugden; de Ned. ger. weten zo veel en de Chr. ger. zijn na de Tweede Wereldoorlog een spelonk van Adullam geweest voor mensen die zich elders niet meer thuis voelden en problemen hadden.

Bij de chr. ger. geldt: verschillen moet je toelaten, je mag niet over elkaar heersen.”

Ds. De Lange gaf een scherp beeld van het dilemma waar een chr. ger. gemeente voor staat die klem zit tussen haar liefde voor de Ned. ger. gemeente en haar liefde voor het kerkverband. Zeven jaar lang heeft de gemeente in Rotterdam het kerkverband het volle pond gegeven door twee keer de weg naar classis en P.S. te gaan. Daarmee heeft ze aan alle gestelde voorwaarden voldaan en toen uiteindelijk gekozen voor de Ned. ger. gemeente.

Reagerend op de vraag: Moeten we ons niet meer bescheiden opstellen nu de Geest niet blijkt mee te werken? merkte Ds. De Jong op dat het goed is kleinschalig te werk te gaan. Je kunt elkaar ook op een bijbelse manier overvragen en daardoor een tegenreactie oproepen. Zeg niet bij voorbaat: dat is het doel dat we willen bereiken. Ga maar op weg, dan zie je wel waar de Here je heen leidt. Hij vraagt alleen gehoorzaamheid.

Enthousiast doorvertellen

EENHEID was het thema van de conferentie. De aanwezigen hebben inderdaad iets van eenheid ervaren in het bidden, in de gesprekken, tijdens de lunch en in de liederen – er is veel gezongen die dag –; lofliederen, maar ook:

„En waar de weg onvindbaar scheen,
mochten wij door geloof alleen de tocht opnieuw beginnen...

en
„Door God bijeenvergaderd, één volk dat Hem behoort, als kind'ren van één Vader; één doop, één Geest, één woord.

Voorzitter Schaeffer kon de dag dan ook besluiten met de woorden: „U bent deze dag een ervaring rijker geworden; een ervaring om enthousiast door te vertellen.”

D. Holwerda, Zuidhorn

Mozes en Jezus Christus (2)

'Mijn Geliefde'

En dan voegt hij aan die uitspraak „De wet is door Mozes gegeven, de genade – en daarmee het ware – is door Jezus Christus gekomen” nog een tweede toe: „Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, die vlak naast den Vader aanligt, die heeft ons tot Hem geleid”.

Als we hier lezen „die vlak naast den Vader aanligt”, dan kiest Johannes een aanduiding, ontleend aan de tafelgebruiken van die tijd. Aan een maaltijd zat men toen niet aan, maar lag men aan. En de voornaamste plaats was die naast den gastheer. Johannes kende uit eigen ervaring deze plek. Hijzelf was namelijk Jezus' lieveling, zo lezen we bij herhaling in dit vierde evangelie. Aan de Paasmaaltijd had hij dan ook deze plaats gekregen (13,23). Nu, zo was Jezus op zijn beurt de lieveling van zijn Vader. En dát wil Johannes hier met deze beeldende uitdrukking zeggen.

God niet zien: Ex. 33

Ik zei dus: aan zijn eerste uitspraak voegt Johannes nog een tweede toe. En het is duidelijk, dat deze parallel loopt met de eerste. Ook hierin zegt hij eerst iets over Mozes; en daarna iets over Jezus Christus.

„Niemand heeft ooit God gezien”: wij zullen wel niet mistasten, als we aan nemen, dat Johannes hier gedacht heeft aan de geschiedenis uit het slot van Ex. 33.⁵

Voordat Mozes voor de tweede maal de wet ontving, begeerde hij Gods heerlijkheid te zien, om zeker te zijn, dat God zelf weer mee zou gaan met het volk. Maar, hoewel de Heere een heel eind aan zijn wens tegemoet kwam, kreeg Mozes toch te horen: „Je zult mijn aangezicht niet kunnen zien; want geen mens zal Mij zien en leven”; Niemand zou de aanblik van God overleven. Van God, die N.B. de bron van alle leven is.

Er ligt in deze woorden iets absurds. Iets even ongerijmds als in wat we Paulus horen zeggen in Rom. 7: „de wet die ten leven moest leiden, bleek voor mij ten dode te zijn”. Zo ook hier: de aanblik van den God die het Leven is, zou onze dood worden: „in levenden lijve zou 'k in Gods vuur vergaan”. En die twee ongerijmdheden hangen ook inderdaad ten nauwste samen: van beide is onze zonde de oorzaak. Dié deed Gods vriendelijkheid omslaan in toorn; en dié sloeg ons met onmacht de weg tot God te gaan die de wet wees.

Als Mozes vlak voor het ontvangen van de wet hier van den Heere te horen krijgt: „Geen mens zal Mij te zien krijgen”, dan is daarmee eigenlijk bij voorbaat het fiasco van die wet bezegeld. God geeft a.h.w. te kennen: in die

wet ligt wel een goede weg uitgestippeld, maar jullie, zondige mensen, zullen dáárlangs Mij toch nooit bereiken. Tussen jullie en Mij ligt de onoverbrugbare kloof van de zonde.

De Gids ten leven

Onoverbrugbaar? Voor ménsen, ja; maar voor den Heere niet. Hij slaat vanuit de hemel een brug: zijn Zoon. Zo baant God zélf ons een nieuwe weg, om weer tot Hem te komen. Daar eindigt Johannes dan ook mee: de eniggeboren Zoon, de lieveling van den Vader, Hij heeft ons tot God geleid.

U leest hier in de NBG: „die heeft (Hem ons) verklaard”. Het woord dat Johannes hier gebruikt, kan inderdaad 'uitleggen' betekenen. Ons woord 'exegese' is ermee verwant. Maar het heeft meer betekenissen, o.a. 'leiden, aanvoeren, gids zijn'. En dat het hier zó bedoeld is, maak ik op uit de samenhang met het voorafgaande. Daar ging het immers over Jezus Christus als *het licht*; en wel als het licht dat *de weg wijst*. Nu, op het begrip 'licht' in de functie van 'wegwijzer' sluit het begrip 'gids' voortreffelijk aan. Denkt u maar aan Israëls tocht door de woestijn. Daar ging de Heere voorop in een vuurkolom. Hij was tegelijk het licht dat de weg wees en degene die de troep aanvoerde.

Ik breng u ook nog eens in herinnering – en nu voluit – de uitspraak van Paulus in Rom. 2, die ik al eerder noemde: door hun wetkennis beschouwen Israëls Schriftgeleerden zich als „een gids voor blinden, een *licht* voor wie in het donker zitten”. Daar hebt u ook die twee begrippen samen: 'licht' en 'gids'.

Als dus Johannes in deze voorrede Jezus eerst als het *Licht* aan ons heeft voorgesteld, dan blijft hij in de beeldspraak, wanneer hij Hem aan het slot als *Leidsman* presenteert.

De weg weten en den Vader zien

En het overtuigend bewijs van de juistheid van deze opvatting meen ik in het vervolg van dit evangelie te vinden. Zopas bij de figuur van Mozes is ons al gebleken, hoe Johannes pas verderop uit de doeken doet, wat hij in zijn voorrede vermeld had aangeduid. Johannes is ogenschijnlijk moeilijk. Maar wij moeten vooral dóórlezen; dan worden heel wat dingen duidelijk. Nu, dan wijs ik u allereerst op hfdst. 14. Jezus is daar bezig aan zijn afscheidsrede tot de discipelen, en zegt dan: „En waar Ik heenga, daarheen weten jullie de *weg*” (v. 4). Dan zegt Thomas: „Heer, wij weten niet, waar U heengaat. Hoe zouden we dan de *weg* weten?” Waarop Jezus antwoordt: „Ik ben de *weg*, de *echte*; ja, het *leven*.”

Niemand komt bij den Vader dan via Mij. Als jullie dus Mij kennen, zul je ook mijn Vader kennen. Heus, jullie kennen Hem van nu af, *en hebben Hem gezien*”. Ook daar wordt dus het zien van God in verband gebracht met Jezus als degene die ons *leidt langs de weg* tot den Vader.

Licht en Leidsman

En dan kom ik ook nog eens terug op hfdst. 9. We zagen, hoe Jezus, als Hij zich opmaakt een blinde het licht in de ogen te geven, zich uitdrukkelijk aandient als 'het Licht der wereld'. Na die genezing ontspringt zich een felle discussie met de Farizeeërs, die tegen den genezen man hebben gezegd: „Wij zijn leerlingen van Mozes. Wij weten, dat God tot Mozes gesproken heeft. Maar waar die Jezus vandaan komt, dat weten we niet” (vv. 28.29). De discussie gaat over geestelijke blindheid, over gemis aan geestelijk *licht* bij de Farizeeërs, die nu juist door hun wetkennis dat licht in pacht meenden te hebben (vv. 40.41). En wat zien we dan gebeuren? Zonder enige onderbreking zet Jezus deze discussie voort (in hfdst. 10) met erop te wijzen, dat Hij – in tegenstelling tot de Farizeeërs – de goede *Herder* is, die zijn schapen *naar het leven leidt*. Naadloos laat Hij zijn pretentie, dat Hij de *Herder*, de *Leidsman ten leven* is, aansluiten op zijn pretentie, dat Hij het *Licht* der wereld is.

Herder/Deur en Gids/Weg

En juist zoals Hij zich in hfdst. 10 behalve *Herder*, die de schapen leidt, ook de *Deur* noemt, waar de schapen door naar binnen moeten (v. 7), zo noemt Hij zich behalve *Gids*, die ons de weg wijst, ook de *Weg*, waar wij overheen moeten. Want Hij dempt de kloof van de zonde met zichzelf. Wij komen – met eerbied gesproken – niet anders dan over zijn lijk weer bij God.

Worden als een kind

Mozes wees ons een weg tot God, tot den God van het leven. Een goede weg; maar een die wij niet konden gaan.

Jezus neemt ons bij de hand, en zegt: „Ik breng je er wel”. Hij duwt ons geen zaklantaarn in de hand; en niet een gedetailleerde stafkaart, zoals de Farizeeërs deden, een uitgewerkt patroon van geboden. Nee, *Hij gaat zelf mee*, een *levende Gids*. Ja, Hij zegt: „En als je dan niet lopen kunt, dan draag Ik je”. De goede Herder brengt het verdwaalde schaap in zijn armen naar de veilige kooi.

Zo kinderlijk simpel is dit diepzinnig evangelie.

Noot: 5 Ik wijs hier opnieuw op wat ik in de voorvorige noot aanhaalde van Barrett.

Jeannette Westerkamp-Stegeman

Post uit Rwanda

Oma is zoek

Oma is de baas in huis. Natuurlijk! Zij is de oudste en opa is allang gestorven. Nathan heeft opa nooit gekend, zo lang is dat al geleden. Al sinds hij zich kan herinneren is oma de baas in huis. Wat zij zegt gebeurt. Moeder moppert er wel eens over dat vader meer naar oma luistert dan naar haar. En Nathan moppert er ook wel eens over want oma is streng en ze merkt alles, alles. Misschien komt dat omdat ze al heel oud is en heel veel jaren heeft kunnen oefenen. Want ze ziet niks, geen koe, geen huis, geen boom, niks. Oma is helemaal blind. „Weet u helemaal niet hoe ik er uit zie?” vroeg Nathan op een keer. Oma zat buiten op een mat, haar rug tegen de muur van het lemen huis de benen recht voor zich uit.

„Nee, antwoordde ze. Ik weet niet hoe jij eruit ziet, maar ik weet wel hoe je vader eruit zag toen hij zo oud was als jij en zo ben jij vasfook. Net zo groot en sterk en net zo ondeugend.” „En weet u dan wel hoe moeder er uit ziet?” „Natuurlijk – zei oma – zo lang ben ik nog niet blind hoor.” „Is het erg om blind te zijn?” vroeg Nathan weer. „Ja, zei oma, maar gelukkig ben ik een oude vrouw en nu heb ik een boel ogen die voor me kunnen kijken. Vooruit kleintje, ga jij mijn pijpje eens uit het huis halen, gauw.” En Nathan ging het huis binnen om te zoeken. Die oma, ze had altijd wel een werkje voor hem en hij hoefde niet te proberen om stilletjes langs haar heen te glippen, ze merkt alles.

Maar nu is oma zoek. Het is toch zo gek en zo stil in huis. Moeder loopt maar heen en weer. Ze vergeet de bonen uit te zoeken, ze morst water op de grond, ze loopt elke keer van binnen naar buiten en van buiten naar binnen. Nathan voelt zich ook al zo raar. Dat hij oma zo missen zou! En er komen voortdurend mensen. „Is oma er al weer?” vragen ze. Oma is zoek en dat terwijl ze al jaren en jaren nooit verder dan 10 passen van het huis is geweest! Ze is vertrokken in een grote auto, en ze leek zo klein en zo zwak, helemaal niet oma die de baas is. Het kwam zo.

Op een dag kwam vader thuis uit het ziekenhuis waar hij werkt. Hij was helemaal vrolijk. „Luister eens moeder” zei hij onmiddellijk bij het binnenkomen. „Sinds wanneer zeggen

wij niet meer goedendag?” antwoordde oma onmiddellijk. Vader zei netjes goedendag en ging toen gauw verder. „Er komt morgen een ogenteam.” „Een wat?” vroeg oma. „Een ogenteam, mensen die ogen kunnen opereren. Sommige mensen die blind zijn kunnen weer zien na zo'n operatie. Ik denk dat uw ogen beter gemaakt kunnen worden moeder. Stel u eens voor” „Echt, echt?” vroeg moeder verbaasd. Oma zweeg, ze dacht na. „Is het niet te duur?” vroeg ze toen. „Kost niks!” riep vader. „Het eerste oog is gratis. Als het goed lukt en je wilt het andere oog ook, dan betaal je een beetje.” „Nou nou” zei oma alleen maar. En ja hoor, de volgende dag kwam het ogenteam. Ze hadden een mooie auto met allemaal letters erop en ze bekeken oma's ogen. „U kunt weer zien hoor” zei de dokter. „We nemen u mee naar Kigali, naar ons ziekenhuis en we brengen u weer terug als u genezen bent. Goed?” „Goed” zei oma en moeder en vader die erbij stonden knikten blij. Stel je voor zeg, eerst ben je blind dan kun je weer zien! En zo kwam het dat oma voor het eerst van haar leven in een auto reed en voor het eerst van haar leven verder van huis kwam dan de marktplaats. Maar het gekke is, ze kwam niet terug. Vader zat die avond voor het huis op de grond toen het allang helemaal donker was. „Kom nou, zei moeder zachtjes, ze kan toch niet in één dag genezen zijn. En de auto rijdt toch zeker niet in het donker?”

En toen ging vader naar binnen. Ze wachtten twee drie vier dagen en maar steeds kwam oma niet terug. Een week is ze al weg. En iedereen is van de kaart. Vader gaat wel naar zijn werk maar hij heeft er zijn hoofd niet bij, en moeder kookt de gekste dingen, elke keer vergeet ze wat of doet ze verkeerde dingen in het eten. Dan zegt vader „Zo gaat het niet langer. Ik ga naar Kigali. Zo lang ik leef ben ik nog nooit een dag bij oma weg geweest. We hadden haar nooit alleen moeten laten gaan. Een van ons had mee moeten.” Moeder knikt. „Wie zorgt er voor haar in dat ziekenhuis” zegt ze zachtjes „misschien hebben ze haar geen eten gegeven, misschien is ze wel...” „Ik ga morgen” zegt vader. Met driftige passen loopt hij het huis uit om van iemand geld te lenen voor de taxi naar de stad. Twee dagen later is hij terug. Maar hij heeft oma niet gevonden. Hele dagen heeft hij de stad rondgelopen, overall heeft hij gevraagd naar het ogenziekenhuis en niemand wist waar het was. Oma is weg, helemaal verdwenen.

Nu zit Nathan op oma's plekje tegen de muur van het huis. Hij doet zijn ogen dicht en probeert te horen wat er om hem heen gebeurt. Moeilijk is dat. Hij snapt niet hoe oma zoveel horen kan. Ach ach die oma, waar zou ze toch zijn. Nu is het al drie weken geleden dat ze vertrok. De hoofddokter in het ziekenhuis heeft zelfs al een brief geschreven naar de ogendokters. Wat hebben die toch met oma gedaan? Ze

heeft niet eens haar pijpje bij zich en dat rookt ze zo graag. Er komt een auto de heuvel op. Nathan spitst zijn oren. Is het de auto van het ziekenhuis, nee hij klinkt een beetje anders. Nathan gaat staan, hij tuurt naar de weg die van beneden de heuvel opkronkelt. Een grote witte auto schittert in de zon. „Mammaaaa” joelt Nathan. Moeder komt naar buiten rennen, samen kijken ze vol spanning. De auto stopt verschillende keren om mensen uit te laten maar rijdt dan steeds verder omhoog. Ja hoor, hij komt naar hen toe, ja hoor daar is oma! Een man in een witte jas helpt oma de auto uit. Moeder valt haar om de hals en oma valt bijna om. Ze is zo klein geworden en zo dun. „Oma kunt u zien?” roept Nathan. Kijk nou, oma draait haar hoofd naar hem toe, ze kijkt naar hem, ja echt. En dan glijd er een traan over haar wang. „Je bent precies je vader” zegt ze en schudt het hoofd. Daar komt vader al aanrennen. Hij begroet oma ook, maar dan keert hij zich naar de man met de witte jas. „Wat hebben jullie toch met haar gedaan?” De man kijkt verbaasd „Bent u niet blij?” vraagt hij. „Jawel, maar we wisten helemaal niet waar ze was” zegt vader. „We hebben toch een brief gestuurd, afgegeven zelfs” zegt de man „U wist toch dat het zo lang zou duren en u kon toch ook weten waar ze was?” Vader is verbaasd. Waar is die brief dan gebleven? Heeft iemand vergeten die door te geven? Hij kan het zich niet voorstellen. De auto moet weer terug. „Tot ziens, zegt de man met de jas, over een paar maanden komen we weer als u dan het andere oog wilt laten helpen, dat kan hoor.” Oma knikt en groet. Dan loopt ze met kleine stapjes naar het huis en gaat op de grond zitten op haar vertrouwde plekje. Ze ademt diep en kijkt in het rond. Vader en moeder en Nathan staan er stilletjes bij, ze weten niet wat ze zeggen moeten „Heel mooi, zegt oma dan, heel mooi, maar dat andere oog, dat hoeft niet hoor. Van nu af blijf ik hier, bij jullie. Nathan, kleintje, zoek jij mijn pijpje eens op.” Nathan lacht en hij duikt het huis binnen. Gelukkig, oma is er weer.

Belijdenis doen van je geloof

Over dit onderwerp schreef de emeritus-predikant, Ds. A.J. Moggré, in de 'Kerkbode van Nederlands Gereformeerde Kerken' o.a. het volgende: „Sommige jongelui kennen ook ogenblikken van aarzeling ten aanzien van het belijdenis doen vanwege het slot van de eerste belijdenisvraag. Zij luidt:

„... en belooft je, in de belijdenis daarvan, door Gods genade, standvastig te zullen blijven in leven en sterven?” Kun je dat wel beloven, zo vragen zij. Kan ik beloven de Here trouw te blijven tot aan mijn dood toe? Zal ik het uithouden in dagen van verdrukking? Zal ik niet onderuitgaan wanneer mijn vrienden aan mij trekken?

Deze en soortgelijke vragen kunnen het gemoed bezighouden en aarzeling oproepen. Toch behoeft dat niet wanneer men maar let op de drie woorden: „door Gods genade”. In het geloof kun je 'ja' zeggen op die vraag. Lettend op de HERE en zijn trouw en wetend dat er twee moeten loslaten wil je losraken van Hem, grijp je moed en geef je met een vertrouwen hart op Gods trouw je ja-woord. Petrus' geloof schoot te kort maar hij lag vast in de voorbede van zijn Heer:

„Simon, Simon, de satan heeft verlangd u te ziften als de tarwe, maar ik heb voor u gebeden dat uw geloof niet zou bezwijken.”

De Here is er en in dat geloof raakt een belijdeniscatechisant zijn aarzelingen kwijt. Bovendien doe je geen belijdenis van je eigen principiële palstaanderij, van je eigen standvastigheid, maar je belijdt Jezus Christus en zijn heil. Je spreekt bij het belijdenis doen niet je verwachting uit van eigen trouw maar van Gods goede trouw en daarvan weet je bij de Schrift, dat die groot is en dat daarvan alles, wat nodig is, verwacht kan worden. In dat geloof is belijdenis doen een heerlijke zaak. Intussen is er in onze dagen nog iets waar ik nog wat van wil zeggen. Vraagt men tegenwoordig niet of dat nu per se moet, belijdenis doen van je geloof in de kerk? En dat nog wel als voorwaarde voor de gang naar de avondmaalstafel?

De tijd van vandaag houdt van problemen en zo maken sommigen van dit belijdenis doen ook een probleem. Moet dat zo nodig? En waarom zal je voor de gemeente gaan staan en daar antwoord geven op een paar vragen? Daar lees je toch ook niet van in de

Bijbel? Wanneer de jongelui of sommigen onder hen, moeilijk deden over onze vorm van belijdenis-doen, dan vroeg ik ze wel eens of niemand het mag weten dat zij geloven in de Here Jezus en dat zij Hem willen toebehooren. En is het zo vreemd om je in je geloof en je doen van de goede keuze, eerst aan de gemeente voor te stellen, voordat je met haar aanzit aan de maaltijd van onze Heer?

Er zijn natuurlijk ook andere vormen voor het doen van belijdenis denkbaar maar wat is er op tegen om blij en wel overtuigd, in een samenkomst van de gemeente, aan je broeders en zusters te vertellen dat je je graag bij hen aansluit om met hen de Heer te volgen? Niemand wordt op z'n eentje behouden maar in de band aan de gemeente. Samen ga je met je broeders en je zusters de smalle weg. Daar heb je elkaar nodig en hou je mekaar overeind. Dat is toch de weg van de HERE met zijn volk? En daarin geeft de Here je toch aan elkaar om samen behouden te worden. Samen word je onderwezen, getroost en gewaarschuwd in de zondagse kerkdiensten. Samen word je gesteund in je geloof aan de gezamenlijke maaltijd van de Heer. Licht het dan niet voor de hand dat je met je keuze voor Christus en zijn aanhang, in de gemeente komt, in de gemeenschap van je broeders en zusters, die ook met het oog op haar opgroeiende jeugd zingt:

„Kom ga met ons en doe als wij.” Welnu, laat het ze dan weten dat je komt en zeg het haar in d'r oren dat de Heer je hart geneigd heeft om Hem te volgen. Net als die jonge Ruth, die niet alleen voor de HERE God koos maar ook voor zijn volk, Moab opgaf, en met Naomi meetrok. Zei ze niet tegen haar schoonmoeder:

„Uw volk is mijn volk en uw God is mijn God?”

Laten onze jonge mensen het in hun hart deze jonge vrouw nazeggen wanneer zij belijdenis afleggen van hun geloof. En laten zij dat blij doen en helemaal overtuigd. Bij onze Heer zit je goed. Hij is het licht der wereld. Van Hem moet het voor ons in Nederland en voor blank en zwart in Zuid-Afrika komen. Die in Hem gelooft, heeft meer dan een toekomst, ergens op deze aarde, die heeft eeuwig leven. Vandaar dat het een groot voorrecht is als jonge mensen door de goede zorg van de HERE, hun God, het geloof ontvangen en daarvan in het midden van de gemeente getuigenis afleggen door hun eenvoudig en welgemeend 'ja' op de te stellen vragen. Zij doen de goede keuze. Zij slaan de goede weg in, de Heer tegemoet. Mogen velen blij en vol goede moed kiezen voor die weg en het dankbaar aan de gemeente vertellen.”

Wat de gesignaleerde aarzelingen betreft is het aanbevelenswaardig om deze tijdig met de bewuste belijdeniskatechisant door te spreken. En dat moeten we dan niet in de eerste plaats zien als een taak van de predikant.

Nee, het is goed wanneer de ouderlingen deze zaak te berde brengen als zij al aan het begin van de catechetische cursus een gesprek arrangeren over de motivatie voor de openbare geloofsbelijdenis. Terecht wijst kollega Moggré in zijn artikel op het belang van de gemeenschapsoefening in de kerk. De gemeenschap der heiligen (= gelovigen) is een beheersende notie van het waarachtig kerk-zijn en mag in de praktijk van het kerkelijke leven geen wassen neus worden omdat wij tegenover elkaar permanent verstek laten gaan. Samen trekken wij op in de Naam van Jezus via de band aan het Woord van de Heilige Geest. Dat is ook in de lijn van de konfessie! Want Zondag 7 antwoord 21 van de Heidelbergse Catechismus heeft het over: „NIET ALLEEN ANDEREN, MAAR OOK MIJ...” wanneer het gaat over de rijkdom van de verlossing door het bloed van Christus. Wij hebben elkaar nodig! Het is als bij een korenhalm. „Die korenhalm mag niet wezenlijk op de andere halmen steunen, want dan zou hij reeds geknakt zijn. Toch maakt het als korenaren naast elkaar staan, dat men samen sterker staat tegen opgroeiend onkruid en tegen de zwijpende storm” (Prof.dr. P.J. Roscam Abbing: 'Komen als geroepen' – pag. 127).

Enschede

O. Mooiweer

Niek Scheps, Twee gemeenten in Drente.

Een vergelijking tussen de synoden van Assen (1926) en Hoogeveen (1969/1970)
13 blz., f 8,50
Uitg. N. Scheps, Nijmegen
Bestelling door overmaking van f 8,50 op postrek. 1043437

J.L. Krabbendam e.a., Transparant – orgaan van de Ver. van Christen-Historici.

Themanummer: Groen van Prinsterer
65 blz., f 12,50
Uitg. Vereniging voor Christen-Historici, Utrecht
Bestelling door overmaking van f 12,50 op postrek. 2664113 van VCH, St. Maartensdijk

Dr. A. Noordegraaf, Een koninklijk priesterschap.

De betekenis van 1 Petr. 2:19 voor de

opbouw van de gemeente.
48 blz., f 8,60
ISBN 9072462092
Uitg. Willem de Zwijgerstichting, Apeldoorn

Drs. R.H. Matzken en A. Nijburg,
Rijp en gifgroen.
2400 kinder- en jeugdboeken getoetst.
112 blz., f 13,50
ISBN 9050302882
Uitg. J.J. Groen en Zoon, Leiden

Ds. A.J. van Zijlekom,
De rijkdom van het gebed.
De Heidelbergse Catechismus, Zondag 45-52.
104 blz., f 19,--
ISBN 9051940785
Uitg. Van Wijnen, Franeker

Woorden van troost.
Voor u gekozen uit Het Boek.
f 7,50
ISBN 9033812363
Uitg. Ark boeken, Amsterdam

Woorden van blijdschap.
Voor u gekozen uit Het Boek.
f 7,50
ISBN 9033812320
Uitg. Ark boeken, Amsterdam

Woorden van vrede.
Voor u gekozen uit Het Boek.
f 7,50
ISBN 9033812347
Uitg. Ark boeken, Amsterdam

Woorden van dankbaarheid.
Voor u gekozen uit Het Boek.
f 7,50
ISBN 9033812355
Uitg. Ark boeken, Amsterdam

Woorden van bemoediging.
Voor u gekozen uit Het Boek.
f 7,50
ISBN 9033812312
Uitg. Ark boeken, Amsterdam

Woorden van liefde.
Voor u gekozen uit Het Boek.
f 7,50
ISBN 9033812339
Uitg. Ark boeken, Amsterdam

Jan Wilschut,
Kant en klaar.
Ernst en humor in het pastoraat.
178 blz., f 17,50
ISBN 9033812185
Uitg. Ark boeken, Amsterdam

Humphrey Carpenter,
Tolkien.
271 blz., f 39,50
ISBN 9051940823
Uitg. Van Wijnen, Franeker

Ds. J.H. van de Bank en
Hans Werkman,
„Zo'n wonderlijke club”.
75 jaar Bond tegen het vloeken;
Gedenkboekje 1917-1992.
108 blz., f 16,90
Uitg. Buijten en Schipperheijn, Amsterdam

Drs. L.W. de Graaff, e.a.,
De Islam.
Over uitleg van de bijbel en de koran.
Serie: Missiologische Thema's
61 blz., f 14,90
ISBN 9066511214
Uitg. Van den Berg, Kampen

Ine ten Broeke-Bruins,
Schrijft in mijn hart.
Gedichten.
47 blz., f 11,90
ISBN 9024223768
Uitg. J.H. Kok, Kampen

Marius Plooi,
Herfsttij van het christelijk geloof.
Brieven aan Paulus aan Tarsus.
229 blz., f 39,50
ISBN 902426556x
Uitg. J.H. Kok, Kampen

Jannie van Dijken (hoofdred.),
De Bijbel tot leven.
Cahier voor christelijke geloofsopvoeding.
Serie: Opklaring
63 blz., f 14,90
ISBN 9029710713
Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen

Ds. Bram Krol,
Stimulans tot Gemeente-opbouw.
63 blz.,
ISBN 9070579278
Uitg. St. Agape, Doorn

Zin in welzijn,
Tijdschrift voor levensbeschouwing en
zingevingsvraagstukken in welzijn en
gezondheidszorg.
31 blz., ab.: f 37
ISBN 09250948
Uitg. SWP, Utrecht

Ned. Geref. Kerk van Groningen
(Tehuisgemeente)
Drs. F. Gerkema, part-time-predikant
van de kerk van Bilthoven, heeft het
door de kerkeraad op hem uitgebrachte
beroep aanvaard.

Ned. Geref. Kerk van Baarn
Het door de kerkeraad op drs. P. Gerkema,
uitgebrachte beroep werd door hem niet
aanvaard.

Ned. Geref. Kerk van Steenwijk
Het door de kerkeraad uitgebrachte
beroep op drs. J.M. Mudde, predikant
van de kerk van Breukelen, werd door hem
niet aangenomen.

Ned. Geref. Kerk van Rotterdam
Pastoraat onder varenden

Wij nodigen de kerkeraden uit ons te
berichten of zij wel of geen varende
leden in hun gemeente hebben. Als er
varende leden zijn, dan graag de volgende
opgave:
– naam en waladres
– postadres
– naam schip en plaats, waar het
meestal ligplaats kiest.
Bij gebleken behoefte kunnen wij een
ouderling voor varenden benoemen
om deze adressen te bezoeken. Voor
de Chr. Geref. kerken verzorgt ds. H.
Wubs het pastoraat onder varenden en
hij is bereid voorlopig eventuele NG
varenden te bezoeken.
Ned. Geref. Kerk van Rotterdam
Scribaat: G. Stok
Van Beethovensingel 13
3055 JE Rotterdam

Militairen in Rotterdam
In het kader van het werk dat het
COGMA doet, nodigen wij onze zusterkerken
in den lande uit namen en adressen op te
geven van hun militairen, die in Rotterdam
zijn gelegd. Wellicht kan onze kerk dan een
steentje bijdragen in het leggen van contacten.
U kunt uw opgaven toezenden aan onze
contactpersoon voor het COGMA:

J.M. van de Herik
Vredeman de Vriesstraat 6
3067 ZK Rotterdam, tel. 010-4556990
of aan:
Ned. Geref. Kerk Rotterdam
scriba: G. Stok
Van Beethovensingel 13
3055 JE Rotterdam

Stichting Evangelische
Toerusting Afrika
Commissie Bangui
secr.: drs W. Janse, Houtlaan 13, 2334
CJ Leiden, tel. 071-156504

Nederlandse gastdocenten aan Theologische Faculteit Centraal Afrika
Drs. H. de Jong te Zeist en drs. A.M. van Leeuwen te Dronten hopen na
Pasen voor een maand als gastdocent op te treden aan de Faculté de Théologie
Évangélique van Bangui, hoofdstad van de Centraal Afrikaanse Republiek.
Beide Nederlands Gereformeerde theologen worden uitgezonden door de
Stichting Evangelische Toerusting Afrika, die daarmee voor de zevende
achtereenvolgende keer een jaarlijkse reformatische bijdrage levert aan het theologisch
onderwijs in franstalig (= Midden) Afrika.

Drs. De Jong, oud-testamenticus, doceerde al een aantal malen eerder in Afrika.
De collegestof betreft dit jaar de zgn. Tweede Jesaja. Drs. Van Leeuwen zal colleges verzorgen over de
functie van de wet bij Paulus, met name in Galaten en Romeinen (theologie van het Nieuwe Testament), en
over de Openbaring aan Johannes (exegese). De collegeperiode wordt met een
tentamen afgesloten. Het is gebruikelijk dat de docenten 's zondags in plaatselijke kerkdiensten
voortgaan.

Dit kort-project-zendingswerk wordt geheel uit kerkelijke en particuliere giften bekostigd.

Adreswijziging ds. D.A. Lagewaard
Het nieuwe adres van ds. Lagewaard luidt: Jan van Arkstraat 3, 8181 MG Heerde. Tel.: 05782-5936.

Zending op Soemba

giro 16 87 238

In november zag het er nog slecht uit voor bovengenoemde Kas. Uiteindelijk is het een goed jaar geworden, beter dan 1990:

Uitgaven 1990	f 84.838,47
Ontvangsten	
Kerken:	69.690,29
Part.	10.442,25
Tekort:	4.681,26
Uitgaven 1991	f 84.704,75
Ontvangsten	
Kerken:	68.211,89
Part.	15.845,45
Tekort:	625,72

De post 'reiskosten' is in 1991 lager uitgevallen, maar zal in 1992 hoger zijn.

Jammer is, dat de kerken, ondanks de oproepen van de Landelijke Verg. en haar 'deputaten', minder hebben bijeengebracht.

Het is te hopen, dat de opgaande lijn tot 1990 wordt hersteld.

Met vriendelijke groet,
J.H. Bosman,
penningmeester

Zomerprogramma in Eck en Wiel l'Abri-Nederland

3 juli-20 juli 1992

L'Abri-Nederland

Kromme Nieuwe Gracht 90

3512 NM Utrecht

Tel.: 030-316933

Giro nr. 2069742

Rabo bank nr. 34.11.03.586

In Huize Kortenhoeve, in het Betuwse Eck-en-Wiel, heeft L'ABRI Nederland haar zomerresidentie. Tussen deze Betuwse boomgaarden heerst een atmosfeer van rust en bezinning.

Wij heten iedereen welkom die van 3 juli tot 20 juli '92 verdieping zoekt. Er is openheid voor alle soorten vragen, – persoonlijk, maar ook maatschappelijk of filosofisch.

Er is dagelijks een lezing (en wekelijks een thema dat centraal staat bij verschillende lezingen). Daarnaast is er een cassette-bibliotheek met de mogelijkheid tot luisteren naar opgenomen lezingen. Er is volop ruimte voor gezelligheid en persoonlijk gesprek.

Ook in dit zomerwerk gaat het steeds om basisvragen. Wij geloven zelf dat het evangelie van Jezus Christus een reëel antwoord biedt op de vragen van onze tijd. Maar we willen dit doen vanuit de *twijfelvragen* van de moderne mens die voor ons opdoemen en niet vanuit een dogmatische verhevenheid boven deze twijfelvragen. Daarom hebben wij *'twijfel'* als centraal woord voor deze zomer gekozen.

Drie gebieden van twijfel komen ter sprake:

1. twijfel aan mijzelf;
2. twijfel aan de welvaartsstaat;
3. twijfel aan de zin van het geheel.

Iedere dag bestaat uit een lezing met discussie, twee uren werk aan/om het huis en vrije studie. Voor het extra opknappwerk kunnen wij nog enkele helpers/helpsters gebruiken!

EERSTE WEEK:

Twijfel aan mijzelf

Heel vaak hebben wij ons de afgelopen tijd bezig gehouden met de vraag waar het gevoel van zelfvervreemding vandaan komt. Hoe komt het dat wij zo twijfelen aan onszelf? Hoe vinden we een balans in ons leven? Dit is de week van persoonlijkheidsgroei.

Vrijdag 3 juli

20.00 Opening en algemene leiding, Wim Rietkerk

Zaterdag 4 juli

10.30 Inner healing, Pieter van Kampen
15.00 Worden wie wij zijn, Wim Rietkerk
20.30 Film: Purple Rose of Cairo (Woody Allen)

Zondag 5 juli

11.00 Samenkomst, olv. Wim Rietkerk
20.30 Ungegame

Maandag 6 juli

10.30 Hoe heeft God de mens bedoeld?,
Pieter van Kampen

Dinsdag 7 juli

10.30 Schaamte en angst, schuld en onmacht, rem om te groeien?,
Wim Rietkerk

Woensdag 8 juli

10.30 Gerijpt leven,
Pieter van Kampen

Donderdag 9 juli

Vrije studiedag

TWEDE WEEK:

Twijfel aan de verzorgingsstaat

Sinds de bekende WAO-besluiten van de regering in de zomer van 1991 is er een diepe onzekerheid gegroeid. Kan het wel zo doorgaan? Zal het nog mogelijk zijn elke inwoner van Nederland werk of een basisinkomen te garanderen? Wat moeten we met nieuwe visies als 'ministelsel' en 'ontkoppeling'? Kan alles door een rechtvaardige wetgeving geregeld worden? Wat is gerechtigheid?

Vrijdag 10 juli

20.00 Opening: Onoplosbare dilemma's,
Wim Rietkerk

Zaterdag 11 juli

10.30 Twijfel aan de verzorgingsstaat...

Goed, maar wat dan wel?,

Mr. Andre Rouvoet

15.30 Kan alles door een rechtvaardige wetgeving geregeld worden?,
Mr. Timon Ramaker

Zondag 12 juli

11.00 Samenkomst
olv. Pieter van Kampen:
'Gerechtigheid verhoogt een volk'

Maandag 13 juli

10.30 Honger en dorsten naar gerechtigheid, Wim Rietkerk

Dinsdag 14 juli

10.30 Wat houdt een volk bijeen? (m.h.o. een plurale samenleving),
Pieter van Kampen

Woensdag 15 juli

Samenvatting en afronding:
Waar staan wij?
Timon Ramaker en Wim Rietkerk

Donderdag 16 juli

Vrije Studiedag

SLOT-WEEKEND:

Twijfel aan de zin van het geheel

Dit weekend gaat thematisch nog een stap verder dan de vorige twee. Het zal gaan over vertwijfeling en leegte, over een sterk besef van zinloosheid. Wie door de eerder genoemde twijfels heenvalt, weet wat het is.

Vrijdag 17 juli

20.00 Welkom en inleiding,
Pieter van Kampen

Zaterdag 18 juli

10.30 Waarom hebt Gij mij verlaten? (over de relatie tussen ervaring van zinloosheid en de zelfverberging van God), Wim Rietkerk
15.30 Wat ontsluit voor ons de toekomst?,
Pieter van Kampen

Zondag 19 juli

11.00 Samenkomst, olv. Wim Rietkerk
20.30 Muziekavond
in de Dorpskerk van Eck-en-Wiel

We willen dit weekend en de zomertijd afsluiten met een *muzikaal slot*. God troont op de lofzangen van Israël. Dat zien we als de inspiratie voor deze avond met muziek en lied. Medewerking zal verleend worden door Gottfrid van Eck en de groep Mazzeltov. Wie een muzikale bijdrage wil leveren is van harte welkom! Neem je muziekinstrument mee!

Opgave en info:

U kunt zich voor een aantal dagen of weken opgeven in Utrecht:
030-31 69 33

Kosten:

Per dag: f 25,-; per week: f 150,- en voor de hele periode: f 350,-.

Routebeschrijving:

Per trein: vanuit Utrecht naar Tiel.

Verder met bus 44 richting Rhenen, uitstappen bij halte 'Notaris' in Eck-en-Wiel.

Per auto: snelweg Utrecht-Arnhem, afslaan bij Amerongen en met de veerpont richting Tiel. Het eerste na het pontje is Eck en Wiel (zie verder: kaartje)

Adres:

Huize Kortenhoeve, Burg. Verbrughweg 40, 4024 HR Eck en Wiel, tel. 03449-1914.

**Landelijke
ouderlingenconferentie
(Herhaalde oproep)**

Er komt een derde landelijke ouderlingenconferentie. Deze zal worden gehouden op *zaterdag 23 mei a.s. in de Jeruzalemkerk, Troosterlaan 65 te Utrecht.*

De kerk staat in de wijk Tuindorp-Oost en is met openbaar vervoer te bereiken:

- van het N.S.-station Overvecht met buslijn 8
- van het Centraal Station met buslijn 8 richting Overvecht.

In beide gevallen uitstappen bij het winkelcentrum 'De Gaard'.

Het onderwerp zal zijn: **ETHISCHE VRAGEN.**

Ds. G. van den Brink, Nederlands Gereformeerd emeritus predikant te Veenendaal en Drs. G.L. Born, Christelijk Gereformeerd legerpredikant te Amersfoort zijn de inleiders.

Ds. Van den Brink en Drs. Born hebben aandachtspunten beschikbaar gesteld, m.b.t. hun benadering van het onderwerp. Deze punten zullen voor deelnemers verkrijgbaar zijn op 23 mei a.s. vóór de aanvang van de conferentie.

Het programma van de conferentie ziet er als volgt uit:

Vanaf 9.30 uur ontvangst met koffie;

10.15 uur opening;

10.30 uur inleiding Ds. G. van den Brink;

11.15 uur koffiepauze;

11.30 uur inleiding Ds. G.L. Born;

12.15 uur lunchpauze en indienen van schriftelijke vragen;

13.30 uur discussie, onderbroken door een korte theepauze;

16.00 uur uiterlijk sluiting.

De conferentie is weliswaar in de eerste plaats bedoeld voor ouderlingen in de Nederlands Gereformeerde Kerken, maar andere ambtsdragers alsmede introducé(e)s zijn ook welkom.

Deelnemers kunnen zich aanmelden door f 17,50 (koffie, thee en lunch inbegrepen) v  r 3 mei a.s. te storten op postbankrekening 65940 t.n.v. Landelijke Ouderlingenconferentie Ned. Geref. Kerken, p/a Statensingel 100c, 3039 LS te Rotterdam.

**Extra open dag Reformatische
Bijbelschool/De Wittenberg**

Op zaterdag 16 mei aanstaande houdt de RBS een extra Open Dag. Een goede gelegenheid om eens kennis te maken met onze school, die vanaf juni '92 verder zal gaan onder de naam **DE WITTENBERG**

Christelijke Hogeschool en Toerustingscentrum

We hebben de volgende opleidingsmogelijkheden te bieden:

- Een 4-jarige HBO-opleiding voor godsdienstonderwijs, missionair en pastoraal werk.
- Een Vormingsjaar voor bezinning op je christen-zijn in deze wereld.
- Een Opleidingsjaar Zending en Evangelisatie: voor mensen die hun beroep willen combineren met werk in zending, evangelisatie of diakonaat.

Het programma duurt van 10.30 tot 13.30 uur en zal bestaan uit de volgende onderdelen:

10.30 uur Ontvangst en opening

11.00 uur Introductie van de opleidingen met een bijdrage van enkele (oud-)studenten

11.30 uur Rondleiding door het gebouw

11.45 uur Proeflessen

12.45 uur Keuzeprogramma

13.15 uur Afsluiting

Je bent van harte welkom op Krakelingweg 10 te ZEIST. Tel. 03404-24166. Tot half mei is er ook gelegenheid om een lesdag op de RBS mee te maken.

**Drs. W. Rietkerk bij Tear Fund
BIJBELSE TOEKOMSTVERWACHTING
MOET CHRISTENEN MAATSCHAPPELIJK
ACTIEF MAKEN**

AMERSFOORT - Christenen hebben vaak een veel te beperkte toekomstverwachting. Die is overgeestelijk, betreft alleen de hemel, terwijl de bijbelse toekomstverwachting ook betrekking heeft op de schepping. Dat betekent dat christenen redenen genoeg hebben om maatschappelijk actief te zijn. Dat zei drs. W.G. Rietkerk, werkzaam bij L'Abri Nederland, zaterdag in Amersfoort op de landelijke ontmoetingsdag van het evangelisch hulp- en ontwikkelingsfonds TEAR Fund.

Jezus gebruikt voor de toekomstverwachting ondermeer het woord 'wedergeboorte'. Het gaat daarbij volgens Rietkerk om wedergeboorte van de schepping, een gedachte die ook naar

voren komt in de uitdrukking 'de wederoprichting aller dingen'. Deze christelijke toekomstverwachting gaat in tegen het pessimisme van de natuurwetenschap. „Veel mensen zijn somber over de toekomst van hun kinderen, omdat de natuurwetenschap zegt dat de warmte van de zon zal afnemen en de aarde langzaamaan zal verkillen. Daar tegenover staat het geheim van God: Hij herschept." Maar het bijbelse perspectief staat ook haaks op het optimisme dat binnen het New Age denken wordt aangetroffen, aldus Rietkerk. „Deze beweging onderschat wat er nodig is voor een nieuwe schepping, namelijk dat al het oude radicaal moet verdwijnen."

Zinvol

Consequentie van een bijbelse toekomstverwachting is dat het aardse bestaan „uiterst zinvol" is. Rietkerk: „De bijbelse visie ontsluit de zin van ons bestaan. Het is zinvol als een moeder haar kinderen opvoedt, dat wordt niet pas zinvol als dat kind christen wordt. Een van de doelen van de prediking van het evangelie is om die moeder te helpen ontdekken wat die zin is. Het evangelie geeft perspectief op alle terreinen van het leven." Bovendien wordt „onze schamele bijdrage hier gebruikt voor het leven daar (op de nieuwe aarde)", hetgeen, aldus Rietkerk, heel wat anders is dan een sociaal evangelie.

**De Prof. Dr. K. Schilder-
Stichting opgericht**

Op maandag 23 maart 1992, veertig jaar na zijn overlijden, is de Prof. Dr. K. Schilder Stichting opgericht. Deze Stichting heeft zich ten doel gesteld de volledige werken van prof.dr. K. Schilder uit te geven.

K. Schilder, geboren te Kampen op 19 december 1890 en aldaar overleden op 23 maart 1952, kan met recht een van de belangrijkste theologen in Nederland van deze eeuw worden genoemd. Na in 1914 predikant geworden te zijn in de Gereformeerde Kerken, maakte hij al snel naam als kerkelijk journalist en kreeg hij grote bekendheid door tal van artikelen en publicaties. In 1934 werd hij hoogleraar te Kampen en een van de leidende figuren binnen de Gereformeerde Kerken. Schilder heeft als predikant en als hoogleraar het gereformeerde leven helpen uitbouwen en op wezenlijke elementen ervan kritiek uitgeoefend. Het belang van Schilder als theoloog ligt onder andere in zijn stellingname bij de kwestie-Geelkerken en de leerbesluiten van Assen 1926, in zijn confrontatie met de theologie van Karl Barth en met de erfenis van Abraham Kuyper. Daarbij was Schilder voortdurend bezig zijn positie te bepalen ten aanzien van de culturele ontwikkelingen van zijn tijd. Zo geeft zijn oeuvre ook een boeiend overzicht van meer dan een halve eeuw 'Geistesgeschiedenis'. In de tweede helft van de dertiger jaren streed hij met name tegen tendensen

in het kerkelijk leven, waar hij verstar-
ring en vervlakking bemerkte en
trachtte hij nieuw, reformatorisch le-
ven te wekken. Toen in mei 1940 Ne-
derland aan de Duitse bezettende
macht werd onderworpen stelde Schil-
der zich moedig op. Zijn artikelen in
'De Reformatie' riepen op tot princi-
piële stellingname tegen het
Nationaal-Socialisme en de Duitse
bezetter. Reeds vanaf het begin van de
jaren dertig had Schilder gewezen op
de grote gevaren van het fascisme en
het nazisme. De oorlogsjaren werden
voor hem en vele anderen tevens een
periode, waarin het tot een breuk met
de Gereformeerde Kerken kwam.
Schilder verwierp de binding aan een
aantal dogmatische en kerkrechtelijke
Synode-uitspraken. Dit leidde tot zijn
schorsing en afzetting als emeritus-
predikant en hoogleraar aan de Theo-
logische Hogeschool te Kampen. Op
11 augustus 1944 las Schilder in de
Lutherse Kerk te Den Haag de Acte
van Vrijmaking voor. In de Vrijmaking
werd hij gevolgd door vele predikan-
ten, ambtsdragers en gemeenteleden.
In 1945 hervatte hij zijn werkzaam-
heden aan de Theologische Hogeschool
te Kampen (Broederweg) en gaf hij
mede leiding aan de opbouw van het
vrijgemaakte gereformeerde leven.

In onderscheiden kring bleef de be-
langstelling voor het werk van Schil-
der levend. Dat bleek onder andere in
1990, toen ter gelegenheid van het feit
dat hij honderd jaar geleden werd
geboren er aan de Vrije Universiteit te
Amsterdam en aan de Theologische
Universiteit te Kampen rond zijn per-
soon en werk symposia werden ge-
houden. In dat jaar werd meermalen
gehoord dat het wenselijk zou zijn het
complete werk van Schilder weer uit te
geven.

In de tweede helft van 1991 werd door
enkele personen hiervoor de aanzet
gegeven. Dit heeft geresulteerd in de
oprichting van de Prof. Dr. K. Schilder
Stichting.

Het bestuur van deze Stichting wordt
gevormd door: drs. G. Harinck (voor-
zitter), dr. W.G. de Vries (vice-
voorzitter), dr. J.J.C. Dee (secretaris),
Jac. van der Kolk (penningmeester),
prof.dr. M. te Velde (algemeen ad-
junct), prof.dr. A. Th. van Deursen,
prof. J. Kamphuis, mr. N.E. Nieboer,
dr. G. Puchinger en prof.dr. W. van 't
Spijker.

De Stichting zal zich bezig houden met
de uitgave van de Verzamelde Werken
van K. Schilder. In een geheel nieuwe
opzet zal het werk weer ter hand geno-
men worden, waarmee in de jaren
vijftig en zestig begonnen is, toen
negen delen Verzamelde Werken van
K. Schilder verschenen zijn. In de
eerste plaats zal de Stichting zich
richten op het uitgeven van het journa-
listieke werk en de afzonderlijke klei-
nere publicaties (zoals artikelen, op-
stellen, brochures, toespraken, com-
mentaren), de correspondentie en de

collegedictaten. Het ligt in de bedoe-
ling om daarna de reeds gebundelde
Preken en Schriftoverdenkingen en de
monografieën uit te geven. Het plan is
dat er medio 1994 een deel perswerk
verschijnt over de jaren 1942-1945 en
een deel correspondentie (1941-1952).
In 1995 zal er een deel perswerk ver-
schijnen over de jaren 1939-1941. De
Verzamelde Werken zullen verschi-
nen bij Uitgeverij Oosterbaan & Le
Cointre te Goes.
Het Stichtingsbestuur zal voor het
project, dat in eerste opzet uit ten
minste vijftien delen zal bestaan, een
zo breed mogelijke kring van mede-
werkers zien aan te trekken. Voor het
realiseren van dit grote project zullen
veel gelden nodig zijn. Daarom be-
hoort de fondsvorming tot een van de
belangrijkste taken van het Stichtings-
bestuur. Binnenkort zal over de finan-
ciële aspecten nadere informatie wor-
den verstrekt.

Voor inlichtingen kan men zich wen-
den tot de voorzitter drs. G. Harinck
(Melchior Treublaan 38, 2313 VH Lei-
den, 071-131314) of tot de secretaris
dr. J.J.C. Dee (Dorpsstraat 17, 9287 LW
Twijzelerheide, 05113-1431).

Nederlandse Protestantse kerkdiensten in het buitenland

Op zondagen in:

TENERO 09.00 uur Camping TAMARO
aan het meer.

2e zondag in juli t/m 2e zondag in
augustus.

LOCARNO 10.45 uur (Muralto) Evange-
lische Kirche, Via Sciaroni
van 21 juni t/m 23 augustus.

LOCARNO 19.30 uur Evangelische
Stadtmission, Via S. Franscini,
hoek Via G. Cattori.
van 21 juni t/m 23 augustus.

Tijdens de kerkdiensten in Muralto is
er oppas voor uw kinderen.

Als Paulus in onze tijd geleefd zou
hebben, zou hij misschien wel iets
geschreven hebben over voetballen,
de populairste sport van tegenwoordig.
Paulus heeft altijd geprobeerd
om in de woorden en beelden van zijn
tijd aan de mensen duidelijk te maken
wat het geloof in Jezus Christus in-
houdt.

Dat geldt ook voor ónze tijd!
Omdat veel dingen die met voetbal-
len te maken hebben, dat óók blijken
te hebben met het christen zijn,
schreef drs. J. Staat een boekje met
de titel

EEN - NUL Stukjes over God en jou

Een boekje voor jongeren, maar...
óók voor ouders, grootouders, lera-
ren godsdienstonderwijs en allen die
met de jeugd in aanraking komen om
dit boekje aan hen cadeau te geven.

Voor slechts f 8,50, excl. verzend-
kosten, kunt u dit opmerkelijke
boekje in uw bezit krijgen.

Het kan misschien voor velen een
'voorzet' zijn tot verdieping van hun
leven.

EEN - NUL - f 8,50

is te bestellen bij:

FILIPPUS - Postbus 3052 - 6802 DB
Arnhem.

U kunt ook bellen: 085-514340

De Evangelische Alliantie
zoekt voor haar kantoor in
Driebergen
per 15 augustus 1992

1 of 2 DIACONAAL MEDEWERK(ST)ER(S) of VRIJWILLIG (ST)ER(S)

FUNCTIE 1 - ADMINISTRATIEF

- * bijwerken adressen-/abonnee-admini-
stratie
- * Verzenden facturen
- * Onder leiding werken aan computer-
boekhouding
- * Diverse andere kantoorwerkzaamhe-
den

VEREIST

- * MEAO-niveau
- * Goede typevaardigheid
- * Nauwkeurig kunnen werken

FUNCTIE 2

- * Typen van artikelen voor blad IDEA
- * Typen van brieven e.d. vanaf dictafoon
- * Verzenden van boeken, brochures
e.s.
- * Diverse andere kantoorwerkzaamhe-
den

VEREIST

- * Minimaal HAVO-niveau
- * Goede typevaardigheid
- * Goede spelvaardigheid
- * Bekendheid met Word Perfect strekt
tot aanbeveling
- * Flexibiliteit

- Een combinatie van beide taken is ook
bespreekbaar
- Een aanstelling op parttime basis (mi-
nimaal 20 uur) is mogelijk
- Een kamer in Driebergen is beschik-
baar

Informatie bij Arnold van Heusden, di-
recteur, tel. 03438-13693 (kantoor) of
03438-15220 (thuis).